

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY) LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA” ♦ „POSTĘPY W PRZEMYSŁE” Z „DZIAŁEM AUTOMOBILOWYM” ♦ „DZIAŁ BUDOWLANY I CERAMICZNY” ♦ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH”

PRZEDPLATA
kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Pismo rozpowszechnione
w całym kraju

Subscription rates: For 3 months (England) sh 1
" " " (Germany) Gmks 4.50
" " " (U. S. A.) Dol. 1.-

ADVERTISING-RATES:

Full page zł 130.— Half a page zł 75.— One fourth of a page zł 45.— One eighth of a page zł 25.— One sixteenth of a page 15.— Advertisements on Cover plus additional fee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates. In special editions the rates are different.

Nr. 5

Poznań, 2 lutego 1929

Rok IX

Światowa produkcja żelaza i stali.

Światowa konsumpcja żelaza i stali wynosi dzisiaj około 100 milionów ton rocznie, podczas gdy w czasach przedwojennych nie osiągała 75 milionów ton. Jakkolwiek wzrost ów wydaje się pozornie bardzo wielkim, nie jest jednakże niczem nadzwyczajnym, zwłaszcza, jeżeli się zważy, że w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed wojną popyt za żelazem i stalą potrafił wzrosnąć o 50 procent.

Uwzględniając wszakże okoliczności, jakie towarzyszyły rozwojowi przemysłu żelaznego przed i po wojnie, przedewszystkiem zaś mając w pamięci fakt poważnego ograniczenia zbrojeń i chronicznego już dzisiaj zastoju w przemyśle żelaznym, wypadnie bądź co bądź uznać wykazane 25-procentowe powiększenie konsumpcji za efekt poważny i posiadający duże znaczenie w całokształcie zagadnień gospodarczych świata.

Dążenie do osiągnięcia samowystarczalności gospodarczej popchnęło w ostatnich latach sporo krajów, nie posiadających nigdy własnego przemysłu żelaznego do stwarzania go za wszelką cenę. Zjawisko to występuje na obu półkulach i odnosi się głównie do nowych i małych państw. Nie potrafiło ono wszakże zmienić w istotnych zarysach globalnej struktury danego przemysłu, który w dalszym ciągu rozkłada się na trzy główne, stale rywalizujące z sobą centra przemysłowe, pojęte jako odrębne całości. Są nimi: Stany Zjednoczone Ameryki, kontynent europejski i Wielka Brytania.

Jak tedy rozwija się dzisiaj produkcja żelaza i stali w każdym z tych centrów i jaki wykazuje postęp w stosunku do produkcji z roku 1913?

Odpowiedź na to pytanie daje nam następujące zestawienie statystyczne, ilustrujące przeciętną miesięczną wydajność produkcji w latach 1913 i 1928.

Obszar	Przeciętna miesięczna w tonach		Różnica w %
	1913	1928	
1. Stany Zjednocz. Ameryki	2 608 400	4 209 900	+ 61%
2. Kontynent europejski:			
Niemcy	1 445 700	1 298 600	- 10%
Francja	384 500	758 100	+ 97%
Belgia	202 300	311 600	+ 54%
Luksemburg	109 000	208 400	+ 91%
Okręg Sary	145 000	166 800	+ 15%
Cały kontynent	2 286 500	2 743 500	+ 12%
3. Wielka Brytania	638 000	708 900	+ 11%
Wszystkie obszary razem	5 532 900	7 662 300	+ 38%

Cyfry powyższe są wielce pouczające. Na ich podstawie się opierając, wyciągać możemy rozmaite wnioski, pozwalające nam odtworzyć sobie syntetyczny obraz sytuacji, jaka obecnie panuje w światowym przemyśle żelazno-stalowym. Spróbujemy najważniejsze z tych wniosków uszeregować:

Przedewszystkiem w oczy uderzyć nas musi fakt, że Stany Zjednoczone Ameryki w produkcji żelaza i stali znacznie wyprzedziły kontynent europejski. Wzrost ich produkcji wyniósł aż 61 proc., podczas gdy stary kontynent, wzięty jako całość, z trudem osiągnął 12 proc. Zarówno kontynent, jak i Wielka Brytania pracują tedy obecnie poniżej swej całkowitej zdolności produkcji. Wiadomo bowiem, że naskutek przeprowadzonych w czasie wojny i po wojnie inwestycji w zakładach przemysłowych mogłyby te kraje dziś z łatwością produkować o 50 proc. więcej stali niż w roku 1913, gdy tymczasem cały efekt ich wysiłku sprowadza się do 12 czy nawet 11 procent. Tutaj wszakże godzi się zauważyć, że pomimo okrzyczanej, rzekomo niezwykle szkodliwej, ofensywy kontynentu na angielskie rynki zbytu, Wielka Brytania w dziedzinie pro-

Kupując polski towar - WZBOGACASZ KRAJ i siebie samego

dukcji żelaza i stali zdołała niemal w zupełności dotrzymać tempa Europie, co świadczy o wielkiej obronności brytyjskiego stanu posiadania. Dla ścisłości należy wszakże wyjaśnić, że tempo produkcji niezupełnie pokrywa się z bilansem wywozu. Faktycznie eksport angielski żelaza i stali uległ w ostatnich latach pewnej redukcji tonażowej, z którą atoli łączy się ewolucja jakości tego eksportu. Podczas gdy w czasie przedwojennym wywóz angielski, wynoszący wówczas w tym dziale około 5 milionów ton rocznie, składał się w poważnej części z surówki i półfabrykatów, to obecnie wprawdzie wynosi tylko 4 miliony ton, ale zato jest pełnowartościowym wywozem produktów gotowych. Przeciętna wartość wymienionej tony podwoiła się niemal. Surówka prawie całkiem zniknęła z listy produktów eksportowych Wielkiej Brytanji, natomiast stała się poważnym produktem importowym, podobnie zresztą jak i półfabrykaty. Tak jedno, jak i drugie potrzebne są teraz przemysłowi angielskiemu do dalszej obróbki i ulegają reeksportowi, ale już w stanie uszlachetnionym.

W ramach kontynentu na pierwszym planie w produkcji, jak były tak i są ciągle Niemcy. Przez odstępnięcie jednak najbardziej produktywnych okręgów Francji, poniosły Niemcy straty bardzo poważne, które oczywiście nie mogły nie odbić się ujemnie na statystycznych danych produkcji. Stąd w wykazie Niemcy figurują jako jedyny kraj o zmniejszonej produkcji. Daleko większy wszakże niż na polu wytwórczości uszczerbek poniosły Niemcy wskutek wojny w eksporcie żelaza i stali. Zamiast przedwojennych 7 milionów ton, mogą się dziś pochwalić tylko 4 i pół milionami. Bądź co bądź i dzisiaj przewyższają Niemcy w eksporcie Wielką Brytanię.

Rekordowy wzrost produkcji w stosunku z roku 1913 ma do zapisania na swem koncie Francja. Sporą część tej zasługi należy wprawdzie przypisać zwiększeniu się obszaru państw i to właśnie przez przyłączenie wielce uprzemysłowionych okręgów Alzacji i

Lotaryngji, ale także niezależnie od tego faktu produkcja stali we Francji znacznie się wzmożła, pod względem eksportu zaś rekord francuski zdaje się być bezkonkurencyjny: skromne pół miliona ton wywożonych rocznie przed wojną uległo przeszło dziesięciokrotnemu powiększeniu. Obecnie wywozi Francja 5¼ miliona ton. Belgja związana unją celną z Luksemburgiem eksportuje około 4½ miliona ton w miejsce 1½ miliona z najlepszych lat przedwojennych. Małe stosunkowo znaczenie w rządzie państw eksportujących stal i żelazo posiadają Stany Zjednoczone Ameryki. Pomimo swojej olbrzymiej produkcji, która tak nieproporcjonalnie do europejskiej w czasie wojny i po wojnie się rozrosła, Stany Zjednoczone pracują niemal wyłącznie dla potrzeb własnego rynku wewnętrznego. Z drugiego miejsca, zajmowanego w r. 1913 w szeregu światowych eksporterów zeszły dziś na piąte miejsce, a kto wie, czy nie będą musiały wstąpić na szóste. Nawet ilościowo eksport ich o pół miliona ton zmniejszył się w stosunku do przedwojennego (w r. 1913 — 2½ milj., w r. 1927 — 2 milj. ton).

To ostatnie zjawisko tłumaczyć należy z jednej strony niezwykłą chłonnością wewnętrznego rynku Stanów, oraz wzrostem kosztów przewozowych, uniemożliwiających wprost konkurencję przy transportach transoceanicznych.

Dla wyczerpania całości obrazu należałoby wspomnieć jeszcze o środkowo-europejskim kartelu żelazno-stalowym, w którym są zablokowane przemysły Austrii, Czechosłowacji i Węgier. W ogólnoswiatowym handlu żelazem i stalą nie odgrywa on jednak żadnej poważniejszej roli i na naszą uwagę mógłby zasłużyć tylko jako najbliższy i bezpośredni konkurent przemysłu polskiego. Dlatego też możliwość pomówienia o nim wolimy sobie zarezerwować do artykułu charakteryzującego rozwój polskiego przemysłu żelazno-stalowego.

St, G.

Znaczenie etatyzmu i inicjatywy prywatnej w życiu gospodarczym

W ostatnim czasie coraz częściej toczą się na łamach prasy dyskusje na temat polityki gospodarczej Rządu, zmierzającej rzekomo wyraźnie w kierunku etatystycznym, w kierunku ograniczania inicjatywy prywatnej. Dyskusja ta jest w istocie wysoce interesująca, *ingerencja bowiem Rządu w życie gospodarcze nie tylko, jak doniedawna, ogranicza się do roli czynnika kontrolującego, czy pośredniczącego w wyrównaniu zatargów gospodarczych, ale coraz częściej przyjmuje formę czynnego występowania w roli samodzielnego przedsiębiorcy w procesie gospodarczym.* Ostatnio Rząd uzyskał znaczny wpływ na liczne przedsiębiorstwa prywatne, a to przez przejęcie pakietów akcji. Inna rzecz, czy transakcje te były koniecznym następstwem w rozwoju stosunków w danych przedsiębiorstwach, a inna rzecz, to fakt coraz częstszych wypadków prowadzenia przez czynniki państwowe czynności gospodarczych, dotychczas spoczywających w rękach prywatnych.

Dla każdego ekonomisty, nawet na najbardziej liberalnych tradycjach wychowanego, jasną jest rzeczą, że *rola państwa w stosunku do życia gospodarczego uległa w dobie powojennej całkowitej zmianie.*

Obecnie czynniki rządowe wpływają i wpływać muszą, zwłaszcza w naszych warunkach, na tok procesu gospodarczego, kontrolując i regulując jego przebieg. Do tego celu Państwo wyposażone jest, szczególnie u nas, w szereg środków, takich, jak: aparat kredytowy, polityka podatkowa, znaczenie państwa jako konsumenta itd.

Teorie solidarystyczne całkowicie rozumieją i pochwalają ingerencję czynników oficjalnych w regulowaniu procesu gospodarczego. Samoczynne jego kształtowanie w pewnych dziedzinach jest wprost nie do pomyślenia wśród obecnych warunków. Skądinąd znowu *pewne dziedziny życia gospodarczego nie przedstawiają obecnie — mamy nadzieję, że chwilowo — zainteresowania dla inicjatywy prywatnej, a z drugiej strony stanowiąc zbyt ważny czynnik w naszym życiu gospodarczym, nie mogą więc pozostać odłożeniem.* Tu np. w naszych warunkach należy *budownictwo mieszkaniowe, budowa chłodni, elewatorów itp.* Z konieczności więc państwo musi występować jako inicjator, jako przedsiębiorca.

Wszystko to jednak nie zmienia podstawowego faktu, że *ustroj nasz jest ustrojem kapitalistycznym,*

Targi Lipskie Wiosenne 1929

rozpoczynające się 3 marca

Zwiedzenie Targów opłaci się sownie!

Targi ogólne od 3 do 9 marca

Wielkie Targi Techniczne i Budowlane od 3 do 13 marca

Targi Włókiennicze od 3 do 7 marca

Targi na obuwie i skóry od 3 do 7 marca

WSZELKICH INFORMACYJ udziela odwrotnie przedstawiciel honorowy

OTTO MIX - POZNAŃ, ul. Kantaka 6a -- Telefon 2396

lub LEIPZIGER MESSAMT, LEIPZIG

7025

„WIEPOFANA“

**Wielkopolska Odlewnia
Fabryka Narzędzi i Maszyn**
Towarzystwo Akcyjne

Poznań - ul. Dąbrowskiego 81. - Tel. 61-56

1) Tokarki precyzyjne

szybkotnące model TN 180, wzniesienie kłów 180/280, rozstawienie 1000, 1500, 2000 i 2500 mm.,

2) tokarki precyzyjne

szybkotnące, model TJ 180, jednokołowy napęd, łoża przyrządowe, rozstawienie kłów 1000 i 1500 mm.,

3) tokarki

typu ciężkiego, model T 300, łoża przyrządowe, wzniesienie kłów 300/750, rozstawienie 1500 i 2500 mm.,

4) gryzarki obwiedniowe

do gryzowania kół o zębach prostych, skośnych i ślimakowych,

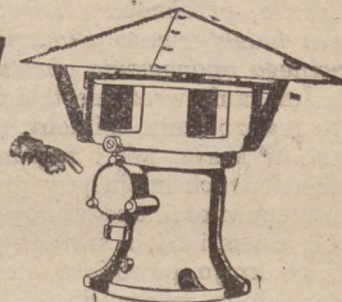
5) wiertarki

śrupkowe i stołowe, oraz szlifierki śrupkowe i stołowe. 6973

Nasze

SYRENY

sygnałowe
dla ruchu i pożaru
dostarczamy
dla prądu trójfazowego
i stałego.

FABRYKA MASZYN GÓRNICZYCH
KATOWICE-ZAŁĘŻE.

3843

Uwaga!

Ustawa! ▾ Higiena!

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE

nowopowstające i istniejące!

Szafki robotnicze, odzieżowe, żelazne,
1-2-3-4 przedziałowe.

Szafki narzędziowe żelazne.

Stółki warsztatowe o 3 i 4 nóżkach
żelaznych, tłoczonych z blatem drewn.

produkuje masowo

„MARS“

Wytwórnia Kuchen Polowych w Rzeszowie.

Adres telegr. „Mars“ Rzeszów, telefon nr. 24.

Działy produkcji:

Ślus.-mech.-kotlewski, kuźnia, blacharnia,
odlewnia metali, spawanie autogen., stol-
kołodziejski, suszarnia drzewa.

6730

NOWOŚĆ!

NOWOŚĆ!

Ważne dla każdego!

Zbiór ustaw oraz wzory pism, podań i re-
kursów w sprawach administracyjnych,
wojskowych, szkolnych, skarbowych,
podatkowych, przemysłowych, ubez-
pieczeń społecznych, sanitarnych, wod-
nych, lasowych, polowych, cywilnych,
karnych itd.

Wydanie nowe, IV. nakład.

Egzemplarz 700 str. druku w płócien-
nej oprawie ze złożonymi napisami
Zł. 16 — Zamawiać w Administracji „Kupca“
w Poznaniu, Wielka 10, tel. 2277.

5153

czy też raczej neo-kapitalistycznym, w zasadzie opierającym się o kapitał i inicjatywę prywatną, którym słusznie należy się pierwszeństwo. Różnica pomiędzy ustrojem dawnym i obecnym jest już obecnie faktycznie bardzo wielka. Podczas gdy przed wojną przedsiębiorca prywatny pragnął mieć i zazwyczaj miał niczem nieograniczoną swobodę działania, to obecnie na każdym kroku napotyka on na liczne skrepowania — mniejsza o to, słuszne czy nie — o których dawniej mowy być nie mogło.

Niestety jednak wydawać się może, że, o ile działalność czynników oficjalnych posuwać się będzie dalej po dotychczasowej linii i rozszerzać swoją ingerencję na terenie gospodarczym, to państwo minie się ze swoim zadaniem, jakim jest wpływanie i kontrolowanie procesu gospodarczego. *Można wówczas mieć wrażenie, że etatyzm jest celem sam dla siebie, że jest on wykładnikiem programu, zmierzającego do systematycznej przebudowy ustroju gospodarczego w kierunku kolektywnego władania środkami produkcji i zupełnego opanowania obrotu.*

Już samo wrażenie takich tendencji, nie mówiąc o ich realizowaniu, miałyby najfatalniejsze skutki zarówno w kraju, jak i zagranicą. W kraju tłumiloby wszelki odruch inicjatywy prywatnej, wprowadziłoby stan niepewności, opóźniłoby kapitalizację, odbywającą się u nas i tak z szeregu przyczyn stosunkowo do potrzeb kraju powoli, w stosunku zaś do zagranicy poderwałoby całkowicie jej zaufanie i odciąłoby dopływ kapitałów, przychodzących do nas z państw, które organicznie obawiają się wszelkich eksperymentów socjalizacji, wierząc, iż dobrobyt gospodarczy opierać się może jedynie o inicjatywę prywatną.

Nie chodzi w tym wypadku o krytykę stanu faktycznego, o krytykę tego, co jest, gdyż stan ten wytworzył się pod wpływem specyficznego układu stosunków w Polsce, wśród których tak szeroka ingerencja i udział państwa w życiu gospodarczym były złem

nie do uniknięcia. Posiadamy dzisiaj szereg monopolów państwowych, setki przedsiębiorstw powstają i wyrastają ciągle nowe. Udział państwa jako producenta, konsumenta, bankiera jest ciągle stosunkowo bardzo wielki, tam zaś, gdzie, jak w obrocie, państwo czynnego udziału nie bierze ze względu na zbyt jaskrawe niedostosowanie aparatu administracyjnego do funkcji, które należałoby mu powierzyć, sztucznie forsuje się formy gospodarcze takie, jak spółdzielczość, które mogą stanowić jedynie pożyteczny dodatek do form czysto kapitalistycznych, nie mogą zaś być — jak się to u nas dzieje — uważane jako ideał organizacji gospodarczej w obrocie. Ciągłe więc cięży i odradza się wśród nas spuścizna lat wojny i lat powojennych, gdzie z jednej strony nastąpił przerost funkcji państwowych w życiu gospodarczym, z drugiej strony obudziła się zrozumiała nieufność społeczeństwa do przedsiębiorcy prywatnego, wyzyskującego swoje uprzywilejowane stanowisko.

Obecnie jednak stosunki uległy radykalnej zmianie. Jeżeli dzisiaj rola Państwa w pewnych dziedzinach życia gospodarczego, jak np. w dziedzinie budownictwa mieszkań, chłodni, elewatorów itp., musi obejmować zarówno inicjatywę, jak i wykonanie, a to ze względu na brak dostatecznego zainteresowania kapitalistów prywatnych, z powodu nierentowności danych czynności gospodarczych (co znowu jest następstwem specyficznego układu warunków), to jednak *same tendencje czynników kierujących winny iść w kierunku odstępowania eksploatacji tych przedsiębiorstw w ręce prywatne, w kierunku wytworzenia warunków, umożliwiających inicjatywę prywatnej angażowanie się w tego rodzaju imprezach, nie zaś w kierunku — nie bez słuszności przypisywanym sferom kierującym — wzmagania bezpośredniego udziału Państwa w procesie gospodarczym.*

B. Rom.

Polski przemysł budowy kas

Niema chyba lepszego miernika stanu gospodarczego kraju, jak sytuacja w przemyśle kasiarskim. A nie jest to przemysł łatwy. W porównaniu bowiem z innymi przemysłami, wyroby jego muszą aż nadto często przechodzić niedobrowolny egzamin z odporności na zamachy rozbijaczy kas. Można jednak z dumą powiedzieć, że wybory polskie w niczem nie ustępują zagranicznym. Dobroć kasy lub skarbcza polega na konstrukcji, materjale i zamku. Otóż pomysłowość konstruktorów polskich jest tak wybitna, że niejednokrotnie zagranica ubiega się o ich pomysły.

Materjał na kasy — to głównie stal i beton, oba składniki otrzymywane w kraju. Ostatnie systemy fabrykacji pozwalają na stworzenie specjalnego typu stali, uniemożliwiającej przepalanie, przez gaszenie palnika. Tak zwane „prucie rakiem” może mieć zastosowanie tylko do kas starego systemu. Pod względem bezpieczeństwa typ kas stalowo-betonowych stoi na najwyższym poziomie odporności. Jediną słabą stroną są zamki, w Polsce są one mało wyrabiane, a niemieckie są tanie, lecz tandetne.

Skarbcze są zamawiane obecnie przeważnie przez instytucje państwowe. Czasami zamówienie odnosi się wyłącznie do samych drzwi skarbcowych i z zamkiem. Kasy i kasetki idą w dość dużej ilości do zakładów

przemysłowych i związków; spore zapotrzebowanie jest na skarbonki, co dowodnie świadczy o wzroście oszczędności w Polsce.

Ale przemysł kasiarski pracuje nietylko dla potrzeb rynku wewnętrznego, lecz i na eksport. Dość duże obroty są z Gdańskiem. Obce przedstawicielstwa w Rosji zamówienia na kasy i kasetki kierują do Polski, nie dowierzając widocznie zbyt dobroci wykonania lub lojalności wykonawców rosyjskich. Stają również nasze fabryki do przetargów — i otrzymują dostawy — w państwach nadbałtyckich i na Bałkanach.

Jak w każdej innej branży, katastrofalny brak gotówki obiegowej jest utrudnieniem i podrożeniem produkcji kas i skarbców.

Drogie dyskonto, nadmierny podatek obrotowy i wysokie świadczenia socjalne — oto trzy czynniki, oddziałujące deprymująco na rozwój naszego przemysłu.

Przy zakupach prosimy powoływać się na
„RYNEK METALOWY I MASZYNOWY”

Maszyny

i okucia budowlane
(specjalność: „Baskwile“)

wykonuje

6824

Firma JAN BRODA

TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441 | 1442

Adres telegraficzny: „BRODABIURO“

Lokomotywy

benzolowa, Diesle, na powietrze sprężone, kompresory, dmuchawy turbiniowa, wentylatory kuźnicze
pompy wszelkiego rodzaju

maszyny parowe

maszyny dla przemysłu włókienniczego, papierniczego i cementowego

dostarcza 6963

„MONTANIA“, Katowice

Tel. 119.

Skrzynka pocztowa 442.

Tel 119.

Hurtowe Składy Żelaza i wyrobów żelaznych

„TEHAZ“

Towarzystwo Eksploatacji i Handlu Żelazem
6560 Sp. z o. odp.

Zarząd: Warszawa, ul. Koszykowa 39
Telefon 409-50, 197-60

Oddziały: Bydgoszcz, Jagiellońska 46-47
Telefon 16-25, 768, 491

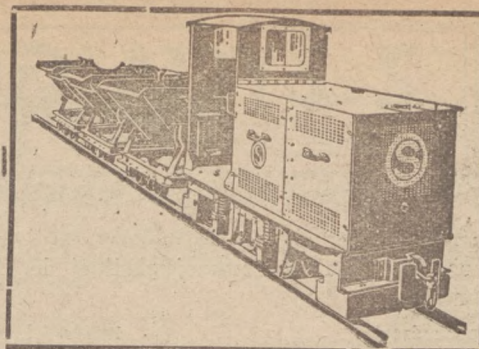
Kowel, ul. Łucka 42. Telef. 39, 21

Poleca do natychmiastowej dostawy ze składu:

Dźwigary — i żelazo korytkowe —	
Żelazo handlowe	Łopaty krajowe i zagraniczne
Błachy	Widły „ „
Bednarę gorąco i zimno walcowaną	Naczynia emaljowane i ocynkowane
Stal resorową	Wiadra ocynkowane
Surówkę odlewniczą	Konwie do mleka
Druty	Garnki lano-żelazne H. i V.
Gwoździe	Piece Herzfelda i Viktoriusa
Hufnale	Rury i kolana
Podkowy	Armatury do pieców
Łańcuchy	Kosy
Zgrzebła	Sierpy
Osie	Siekiera, oskardy i młoty
Nakrętki i kapsle do osi	Części do plugów i kultywatorów i t. d.

Dostawa żelaza wprost z Hut

po cenach Syndykatu Polskich Hut Żelaznych.

Simmeringer

FABRYKA MASZYN I WAGONÓW

WIEDEŃ XI., Hauptstrasse Nr. 38-40.

Poleca:

Benzynowo-elektryczne lokomotywy,

normalno i wąskotorowe, dla ruchu kopalnianego i kolejowego. System „Gebus“.

Największa ekonomiczność przez przenośne działanie elektryczne między silnikiem spalinowym a osiami pędnymi, bez trybów.

Automatyczne ustawienie najkorzystniejszej prędkości; najprostsza obsługa, zawsze gotowa do ruchu; niezależna od centrali.

REPREZENTACJA:

Inż. IGNACY HUSCHER

LWÓW, ul. Sykstuska 56 a.
KRAKÓW, ul. Św. Krzyża 1.

Telefon Nr. 513 i 10-05
Telefon Nr. 28-71

Biuro Techniczno-Handlowe

A. GLASER

Poznań, ulica 27 Grudnia 16, dom tylny.

Telefony: 41-16 i 50-18

Adres telegraficzny: „Technohandel“

Jeneralne Przedstawicielstwa i składnice fabryczne:

„Berson“ Polska Fabryka Wyrobów Gumowych S. z o. p.
w Krakowie,
Włocławska Fabryka Drutu dawn. C. Klauke Sp. Akc.
w Włocławku
O. E. Domnik Mechaniczny Zakład Technicznych Tkanin
w Włocławku

Posiada na składzie:

5596

Pasy skórzane, z sierści wielbłądziej, konopne i bawełniane.

Płyty uszczelniające org. „Klingerit“, Laserit, azbestowe i gumowe.

Szczeliwo konopne, bawełniane, azbestowe, talkowe i gumowe.

Węże gumowe tłoczące, spiralowe, do pary, parciane i parciane wewnętrznie gumowe wszelkich wymiarów.

Armatura do pary, wody i gazu.

Szkl wodowskazowe rurkowe org. „Klingera“ i wazowe do oliwiarek kroplowych.

Smarownice różnych typów

Manometry oraz

Kurki kontrolne.

Wełna oraz **ścierki** do czyszczenia maszyn

Cyna angielska i do lutowania. Metal biały łożyskowy

Lampy i kolby benzynowe do lutowania - Szczotki stalowe

Filce techniczne - Fibra w płytach i laskach oraz wszelkie inne ARTYKUŁY TECHNICZNE potrzebne dla przemysłu i rolnictwa.

Dostawa: do biur technicznych, kolei, cukrowni gorzeln, browarów i fabryk.

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO

ZAGRANICY

GRECJA.

Import blachy galwanizowanej gładkiej do Grecji wynosił:

Kraj pochodzenia:	1927 r.	I. półr. 1928 r.
Wielka Brytania	629 317	504 056
Stany Zjednoczone	511 319	88 192
Belgia	234 789	94 345
Niemcy	62 255	9 672
Inne kraje	19 293	70
	kg. 1 456 973	696 335
Wartość w drachmach	8 522 550	4 202 138

Niżej podaje się orientacyjne ceny bieżące blach różnych wymiarów oraz grubości:

Format 1 × 2 mtr.

1,25 m/m	22½ kg.	£. 12. 5.0 ton	1016 kg. cif Pireus
1,11 m/m	17¼ kg.	£. 13.10.0 ton	1016 kg. cif Pireus
0,99 m/m	15 kg.	£. 13.12.6 ton	1016 kg. cif Pireus
0,98 m/m	13¾ kg.	£. 14. 0.0 ton	1016 kg. cif Pireus
0,79 m/m	12¼ kg.	£. 14.10.0 ton	1016 kg. cif Pireus
0,81 m/m	12½ kg.	£. 14.10.0 ton	1016 kg. cif Pireus
0,71 m/m	11 kg.	£. 14.17.6 ton	1016 kg. cif Pireus
0,63 m/m	10 kg.	£. 15. 2.6 ton	1016 kg. cif Pireus
0,53 m/m	8 kg.	£. 16. 0.0 ton	1016 kg. cif Pireus

0,50 m/m	7¼ kg.	£. 17. 0.0 ton	1016 kg. cif Pireus
0,49 m/m	7¼ kg.	£. 17. 0.0 ton	1016 kg. cif Pireus
0,45 m/m	7 kg.	£. 17.10.0 ton	1016 kg. cif Pireus

Również poniżej 6 i pół kg są wymagane blachy 6 kg grubości 1 i pół, 2, 2 i pół do 3 m/m.

Co się tyczy gatunku — najbardziej pożądane są blachy z możliwie dużym deseniem spowodowanym galwanizacją. Również polysk odgrywa dużą rolę i jest pożądany dzięki czemu blacha angielska, aczkolwiek droższa, cieszy się większym powodzeniem aniżeli belgijska. Cło wynosi 2 drachmy za 100 kg. dla Polski, oraz 1 drachmę za 100 kg. dla Anglii i innych krajów korzystających z klauzuli największego uprzywilejowania.

JAPONJA.

Według danych japońskiego Ministerstwa Handlu i Przemysłu ogólna produkcja żeliwa za pierwsze 9 miesięcy 1928 r. wyniosła w cyfrach globalnych — 1.117 tys. ton., zwykłej stali — 1.355 tys., stali walcowanej — 1.203 tys. To daje przeciętną miesięczną żeliwa — 124 tys. ton, stali zwykłej — 150 tys. ton., stali walcowanej — 134 tys. ton. W zestawieniu z tymże okresem roku 1927, produkcja z roku 1928 wykazuje tendencję zwykłą, zaznaczając się wzrostem o 192 tys. ton żeliwa, 138 tys. ton stali zwykłej i 209 tys. stali walcowanej.

Zamieszczone poniżej zestawienia charakteryzują wytwórczość stali walcowanej pod względem jej produktów zarówno za 9 miesięcy 1928 r. jak i wrzesień 1928 i 1927 roku (w tonach).

Blacha handlowa (market billets)	29.441	3.234	5.914
Płyty handl. walc. (market sheet bars)	5.744	955	—
Płyty do 7 mm lub inne (sheet plates 07 mm or less)	76.580	8.064	6.552
Płyty inne (sheet plates others)	231.382	22.372	18.011
Bloki stalowe (steel bars)	403.648	46.016	37.739
Stal formowa (steel shapes)	182.594	19.581	17.907
Kształowniki (sections)	156.552	17.212	15.876
Drut walcowany (wire rope)	20.040	1.386	2.296
Rury stalowe (steel tubes)	49.455	5.434	3.981
Inne (others)	47.383	5.217	5.542
Razem :	1.202.819	126.471	118.828

Produkcja „bloków stalowych“ została zapoczątkowana w grudniu 1927 r. Silną dynamikę produkcji szczególnie wykazują cienkie blachy stalowe o grubości 0,7 mm i poniżej, stanowiące z roku na rok coraz poważniejszy artykuł masowej konsumpcji krajowej.

Dla zorientowania naszych producentów co do tendencji rynkowej produktów stalowych w Japonii podajemy poniżej dane, ogłoszone przez zakłady państwowe (Yawata Iron Works), dotyczące ceny kontraktowej z dostawą na luty r. 1929: żelazo prętowe, taśmowe (round, square and flat bar) Y: 99, żelazo kątowe o rozmiarach średnich i małych Y: 96, żelazo kątowe o rozmiarach dużych Y: 95, rury, (channel) Y: 97, pokłady (Joist) Y: 91, płyty Y 102, drut Y: 96, płyty o wadze 100 lbs Y: 11.10, płyty o wadze 170 lbs Y: 20.20. Ceny podane w jenach = Y; obecny kurs jena: za 100 jenów dol. 46,5.

(Zebrał i opracował J. Taberski.)

HUTH & ROETTGER

BYTOM — DORTMUND

PIECE PRZEMYSŁOWE WYROBU KRAJOWEGO

kompletne, do wszelkich robót i dla różnych gałęzi przemysłu

INSTALACJE HARTOWNICZE

na gaz, ropę i elektryczność

PIECE kuzienne

PIECE do topienia

6073

PIECE do grzania

PIECE do odpuszczania

etc. etc. etc.

GENERATORY GAZU

Przeszło 30 lat doświadczenia

Referencje w całej Europie

W WARSZAWIE:

inż. B. Rudziński Wilcza 39-4
Tel. 322-63

Fabryka Manometrów GAZOMIERZY I APARATÓW GAZOWYCH

wykonuje, naprawia i wzorcuje
MANOMETRY I APARATY DO MIERZENIA PRÓŻNI
WSZELKIEGO RODZAJU I DO KAŻDEGO CELU

WODO- PARO- i GAZOMIERZE DO CELÓW PRZE-
MYSŁOWYCH I DOŚWIADCZALNYCH

**DOM PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY
„CARBOPOL“**

WŁAŚC.: Inż. PIOTR TRACZ W KRÓL. HUCIE, G. ŚL. TEL. 390.

Grafit giserski w kawałkach, mielony,
w tabletkach oraz
w płatkach, jak również

Szmaty do czyszczenia maszyn,
pod gwarancją chem. prane i dezyn-
fekowane, wlg. przepisów sanitarnych

stale posiada na składzie: 7038

Juljan Jüngster

Sosnowiec, ul. Jasna 2, tel. 80

Włocławskie Młotownie Parowe i Fabryka Osi
J. SZWARC we Włocławku
ZIEMIA WARSZAWSKA

dostarczają w najprecyzyjniejszym wykonaniu:

- OSIE toczne do wozów i platform wszelkich typów
- „ „ „ „ pożarowych
- „ „ „ powozów i bryczek z łapami, oliwne i smarowne
- „ „ „ lokomobil proste i kolanowe
- „ „ „ przyrządy samochodowych.

5445

WIERTŁA

oryginalne angielskie, ze stali szybko tnącej,
od 7—50 mm., okazują po wyjątkowo
niskich cenach, do natychmiastowej dosta-
wy ze składu poleca: 7733

„HATECH“

Skład Artykułów Technicznych — **STEFAN CZAPSKI**
Poznań, św. Marcin 65. Telefon 5342

Cenniki na żądanie!

Cenniki na żądanie!

Tow. Przem.-Handlowe „BIFERG“ Sp. z ogr. odp.

Warszawska 20

SOSNOWIEC

Telefon 3-79

POLECA:

Chemiczne lutownice „MOX“

rozgrzewające się w ciągu 30 sekund bez ognia
przy pomocy brykietu niezależnie od warunków
atmosferycznych oraz

Nowoczesne patentowane

środki, aparaty i narzędzia

do lutowania, spawania, cięcia i obróbki wszel-
kich metali.

6875

EKSPORT KOS

M. SCHENKER-GOTTESMANN
WIEDEŃ II, Taborstrasse 10.

Kosy „Szczyt“

są niezrównane w jakości, dlatego uży-
wane są w rolnictwie różnych krajów.

Godziennie nadchodzą
wyrazy uznania

jak poniżej:

Wysuszka.
Zasylam Panu serdeczne podzięko-
wanie za Pańskie dostarczone kosy,
bo jestem zadowolony. Wszyscy
ludzie, którzy kosy dostali, składają
za Pański towar serdeczne podzięko-
wanie.

7036

Dmytro Tymkiw

„Der Eisenhändler“

Berlin SW 68, Alte Jakobstr. 156/157

Znane najlepsze i ulubione pismo facho-
we dla branży żelaza, towarów żelaznych,
narzędzi, sprzętów domowych i kuchen-
nych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy
informator źródeł zakupu i organ ogło-
szeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 36-ciu lat raz w tygodniu

Na życzenie numery okazowe.

Wszelkich wiadomości udziela się za nadesłaniem kosztów pocztowych.
Korespondencja tylko w niemieckim języku.

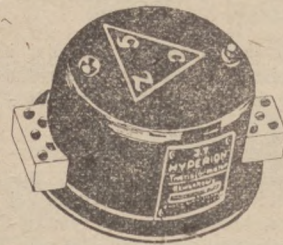
POLACY!

Popierajcie Przemysł Krajowy!

Żądajcie zawsze i wszędzie
Transformatorki dzwon. marek:

„HYPERION“ i C. S. S.

bo są najlepsze i najtańsze

Wyrabia rozmaite typy: 7043

120/3 i 220 — 3 5. 8. V 1 A. I

8. 12. 20 V 2 A.

Firma „HYPERION“ - Inż. Tisch, Warszawa

ulica 11 Listopada 4.

Wystawimy na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu 1929

Powszechna Wystawa Krajowa w r. 1929

od 16 maja do 30 września

PRZEMYSŁ METALOWY NA POWSZECHNEJ WYSTAWIE KRAJOWEJ.

Urządzeniem wystawy przemysłu metalowego zajął się Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie. Zważywszy, iż przemysł metalowy jest jednym z najżywniejszych przemysłów krajowych, gdyż opiera swoją egzystencję na surowcu dostarczonym mu przez nasze kopalnie i huty żelaza, przeto reprezentowany będzie na Powszechnej Wystawie Krajowej bardzo bogato i rozlegle. Ideą przewodnią tej grupy przemysłu jest przekonanie wszystkich zwiedzających Wystawę, że w tej dziedzinie produkcji jesteśmy nie tylko samowystarczalni, ale posiadamy

wszelkie dane na powiększenie naszego eksportu.

Ekspozycje przemysłu metalowego mieścić się będą w Hali Ciężkiego Przemysłu i w pawilonie Przemysłu Metalowego oraz na parterze Wieży Górnoszląskiej, zajmując 130 stoisk o sumarycznej powierzchni 2500 m².

W Hali Ciężkiego Przemysłu rozlokowane zostały firmy reprezentujące najpoważniejsze warsztaty pracy tej gałęzi z firmami Tow. Akc. Cegielski, Zieleniewski, Borman, Szwede i S-ka na czele. Przedmiotami wystawowymi będą: kotły, poważniejsze urządzenia maszyn fabrycz., rezerwuary itp. Na parterze pawilonu przemysłu metalowego mieścić się będzie 15 stoisk z ekspozycjami tego rodzaju jak dźwigi i windy, podnośniki wszelkiego rodzaju, piece piekarskie, cukiernicze i do ogrzewania, instalacje centralnego ogrzewania, suszarnie i t. p. Tutaj uplasowane będą również ekspozycje naszych wytwórni broni i amunicji, z przodu na tem polu wytwórnią „Pocisk”. Na pierwszym piętrze Pawilonu Przemysłu Metalowego znajdzie pomieszczenie 80 wystawców narzędzi metalowych do użytku domowego, rolnictwa, ogrodnictwa, dalej galanteria metalowa, wytwórnie przyborów do oświetlenia, wytwórnie wyrobów artystycznych, dekoracyjnych i t. d. Parter Wieży Górnoszląskiej zajmą również stoiska grupy przemysłu metalowego. Całość wystawy przemysłu metalowego dopełniać będzie wystawa ogólna, obejmująca zbiorowo rozmaite modele, próbki oraz wykresy i dane statystyczne odnośnie produkcji metalowej, przez co nosić będzie charakter dydaktyczno-naukowy.

PRZEMYSŁ MASZYN, NARZĘDZI I APARATÓW NA P. W. K.

Organizowaniem wystawy przemysłu maszynowego, narzędzi i aparatów zajął się podobnie jak i organizacją wystawy przemysłu metalowego Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie.

Organizacja grupy tej była trudna ze względu na znaczną rozpiętość jej klas, gdyż uwzględnić należało jaknajdokładniejszy podział wystawców według branż. Dla uniknięcia monotonii obrazowej przez nagromadzenie ekspozycji tej samej kategorii na jednym odcinku, należało je rozlokować w 6 miejscach, a więc: po prawej stronie Hali Ciężkiego Przemysłu, na parterze Wieży Górnoszląskiej, na parterze Pawilonu Przemysłu Metalowego, w pawilonach prywatnych oraz na terenach zachodnich, w Pawilonie Maszyn Rolniczych, i na wolnym polu. Wystawa przemysłu maszynowego obejmie zatem na wymienionych terenach ca 10 000 m² powierzchni, grupując około 150 wystawców.

Przemysł maszynowy ciężki, obejmujący maszyny parowe, silniki gazowe, spalinowe, lokomobile i t. d. mieścić się będzie w Hali

Ciężkiego Przemysłu. W pawilonach prywatnych rozlokowanych obok Hali Ciężkiego Przemysłu znajdzie również pomieszczenie Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki, które zademonstruje swe najnowsze wynalazki. Obrabiarki wszelkiego rodzaju eksponowane w ruchu zajmą 16 stoisk na parterze Pawilonu Przemysłu Metalowego. Maszyny rolnicze znajdą pomieszczenie na terenach zachodnich w t. zw. Pawilonie Maszyn Rolniczych oraz w sąsiednim hangarze, zajmując powierzchnię zabudowaną 2976 m² oraz na wolnym polu powierzchnię 2496 m². Maszyny młynarskie ulokowane będą na terenach zachodnich w Pawilonie Spożywczym obok młynarstwa jako przemysłu, w którym znajdują zastosowanie. Armatury oraz wszelkie części składowe maszyn uplasowane będą na parterze Pawilonu Przemysłu Metalowego. Aparaty i narzędzia precyzyjne, optyczne, medyczne, laboratoryjne i zegary zajmą ca 40 stoisk o powierzchni 550 m². na parterze Wieży Górnoszląskiej. Tu znajdą również pomieszczenie narzędzia miernicze, zbiorowa wystawa których organizowana została przez Główny Urząd Miar i Wag. Wystawę przemysłu metalowego dopełniać będą stoiska wytwórni odlewów w tem 3 wytwórnie dzwonów.

ZNIŻKI KOLEJOWE DLA OSÓB I TOWARÓW W ZWIĄZKU Z POWSZECHNĄ WYSTAWĄ KRAJOWĄ W POZNANIU.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 22 bm. Ministerstwo Komunikacji ogłosiło zarządzenie, wprowadzające w życie nową taryfę wyjątkową na przewóz towarów i zwierząt, przeznaczonych na Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu. Ogłoszona taryfa, przyznając 50 proc. niżki przy przewozie ekspozycji wystawowych, precyzyjne szczegółowo obszar ważności, opłaty i warunki stosowania jej.

Odpis taryfy Powszechna Wystawa Krajowa roześle wszystkim wystawcom.

W najbliższych dniach ukaże się również w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Ministerstwa Komunikacji szczegółowa taryfa osobowa, traktująca o ulgach taryfowych w związku z Powszechną Wystawą Krajową przy przejazdach pojedynczych, grupami, przy przejazdach grupami młodzieży szkolnej, oraz przy przejazdach wystawców PWK. i ich pracowników. Najważniejsze postanowienia zarządzenia tego są w streszczeniu następujące:

Przy przejazdach pojedynczych, podróżni jadący do Poznania i powracający z Poznania do stacji pierwotnego wyjazdu, korzystają z 33 proc. niżki normalnej ceny biletu w wagonach klasy I, II i III pociągów osobowych, mieszanych lub pośpiesznych. Czas ważności biletów powrotnych wynosi 15 dni. Podróżni, jadący z zagranicy do Poznania, korzystają tak samo z 33 proc. niżki kolejowej od punktu granicznego do Poznania i z powrotem do tego lub innego punktu granicznego.

Przy przejazdach grupami przysługuje 50 proc. niżki grupie podróżnych, złożonej co najmniej z 25 osób, jadących w wagonach I, II i III kl. pociągów osobowych, mieszanych lub pośpiesznych. W razie zgłoszenia się grupy podróżnych w liczbie mniejszej niż 25 osób, pobiera się opłatę obliczoną za 25 osób.

Przy przejazdach grupami młodzieży szkolnej Ministerstwo Komunikacji przyznało 66 proc. niżki normalnej taryfy biletowej w wagonach II i III kl. pociągów osobowych, mieszanych lub pośpiesznych, przy wycieczkach złożonych co najmniej z 10 osób wraz z towarzyszącym personelem nadzorczym. Przy wycieczkach wychowanków szkół powszechnych lub średnich, tudzież zakładów dobroczynnych, burs, ochronek i t. p. za każdego dziesięciu płacących jednego niezamoznego przewozi się bezpłatnie. Tak samo na każdym dziesięciu wychowanków można przewieźć najwyżej jedną osobę w charakterze nadzorczym za opłatą 1/3 taryfy normalnej odnośnej klasy i kategorii pociągu. Uczniowie i t. p. w wieku poniżej lat dziesięciu płacą 1/2 ceny biletu według taryfy normalnej.

Wystawcom PWK. i ich pracownikom przy przejazdach od stacji zamieszkania, względnie siedziby firmy do Poznania i z powrotem, w wagonach klasy I, II i III pociągów: osobowych, mieszanych lub pośpiesznych przysługuje, za okazaniem legitymacji, wydanej przez Dyрекcję PWK. 50 proc. niżki normalnej ceny biletu.

KORZYSTNE HURTOWNE ŹRÓDŁA ZAKUPU

Stanisław Lis

Poznań
Żydowska 27

Wykonuje pierścienie tłokowe wsze lkich rozmiarów oraz tłoki, sworznie i t. p.
6983

Poidelka, karmidelka

Jaja kamforowe, podkładowe. Mączka rybia, mięsna, łuski z ostrego, wapienia, oraz wszelkie przybory hodowlane dla drobiu i żywego inwentarza — poleca:

Biuro Rolniczo — Techniczne 5568

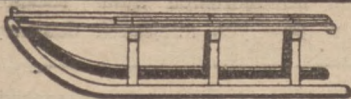
inż. St. Nawakowski Sp. z o. o. w Warszawie, Kredytowa 4
Telefon 291-34. Prosimy żądać ofert i katalogów.

ARMATURE

specjalna dla cukrowni, gorzelni, rafinerji nafty, papierni, cementowni, Fabryk chemicznych i innych zakładów przemysłowych wyroby z kwasoodpornego brązu fosforowego Dr. Kunzla

polecają

JANCZEWSKI i FREYMARK
Warszawa, Mokotowska 49.

SANECZKI

z drzewa bukowego i jesionowego w najlepszym wykonaniu 6350

„MARS”, Fabryka wyrobów drzewnych, Sp. z o. p., LUBLINIEC, G. Śląsk.
Biuro sprzedaży: KATOWICE, ul. Słowackiego 16.

Łyżwy, rodle i sanie, dzwonki, hacce i ocele, termosy, aparaty do golenia, latarki stajenne,

piece i kuchnie żelazne, wagi decymalne, łózka metalowe

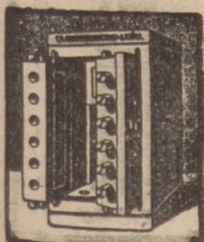
poleca korzystnie: **Jan Deierling, skład żelaza**
Tel. 3518 **Poznań, ul. Szkolna 3.** Tel. 3543
6999

Trzcinę sufitową

pierwszorzędnej jakości własnego wyrobu dostarcza korzystnie

Gustaw Glaetzner

Centr. Materiałów Budowlanych i Dachówek
Poznań 3, Mickiewicza 36.
Telefon 85-80. 4308 Założona 1907 r.

Władysław Chudzikowski

Fabryka kas ogniotrwałych
Lwów, ul. Na Błonie 22, tel. 15-34

wykonuje

Kasy ogniotrwałe - Szafy pancerne - Kasy do wmurowania - Kasety podręczne - Skarbanki oszczędnościowe. 5511

Czyściwa do maszyn

oddają franko do wszelkich stacyj w kraju, po cenach konkurencyjnych. — Oferty i wzory na żądanie.

Max Gruenstein, Łódź, ul. Piotrkowska 36.
tel. 31-89. 6205

Hurt. rowerów oraz wszelkich części rezerwowych, wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

LINY stalowe i konopne
poleca 6604
B. Muszyński, fabryka lln, LUBAWA

MEDAL SREBRNY na wystawie Wynalazków w Warszawie 1906 r.

PIERWSZA KRAJOWA
WYTWORNIA SPRĘŻYN
I WYROBÓW Z DRUTU

„SPIRAL”
WARSZAWA - ŻYTNIA 20. TEL. 38-39.

6381

Taśmy hamulcowe

do samochodów i maszyn
Seguby gumowe kardanowe.
Dyski kuplungowe.

Dostarczają najtaniej ze składu komisowego
P. Goldman i L. Endelman, Warszawa, Widok 11. Tel. 130-88

Polecam do samochodów po cenach najniższych

benzynę, benzol górnośląski

M. MRUGOWSKI, Poznań, św. Marcin 62

Benzyna — Benzol — Oleje — Smary.
Import olei amerykańskich. 6289b

WIERTARKI

ślupkowe i stołowe oraz szlifierki ślupkowe i stołowe dostarcza:
„WIEPOFANA” Tow. Akc. w POZNANIU, ul. Dąbrowskiego 81. 6966c

Kagańce druciane

dostarcza 5483a

R. NERLICH,
Bielsko, Śląsk.

Podwyższenie cen żelaza

„Gazeta Handlowa” dowiaduje się ze sfer hutniczych, że w związku z zamierzoną podwyżką taryfy towarowej z dniem 1 kwietnia 1929 r. mają być podwyższone ceny za wyroby hutnicze o 13—15 procent. Razem z kosztami przewozowymi odbiorców i przetwórców żelaza będzie oznaczać podrożenie cen żelaza i wyrobów żelaznych dla konsumenta o ca. 20%.

Należałoby się spodziewać, że Pan Minister Przemysłu i Handlu założy veto przeciw tej fatalnej podwyżce taryf, która nie mogłaby się nie odbić na wzroście cen wszystkich prawie artykułów niezbędnych do życia i do dalszego rozwoju naszego życia gospodarczego.

Wystawcy zagraniczni na Lipskich Targach Technicznych

Podobnie jak na Lipskich Targach Wzorów, występuje zagranica dość licznie z eksponatami swymi na Targach Technicznych. Na wiosennych Lipskich wielkich Targach Technicznych, które odbędą się od 3—13 marca 1929 mieścić się będzie wystawa surowców rosyjskich, dalej wystawia swe eksponaty holenderski przemysł wyrobów kauczukowych i gumowych, poza tem zastąpiony będzie holenderski przemysł elektro-techniczny, z produkcji maszyn narzędziowych różnych krajów wystawione będą eksponaty stanowiące najnowsze zdobycze techniczne. Również przy udziale zagranicy wspaniale reprezentować się będzie dział komunikacji, turystyki i balneologii, obejmujący po-

za eksponatami, wykresy, fotografie, tabele statystyczne i t. d. Jak się dowiadujemy, imponującym wprost będzie także dział targów budowlanych, w którym prócz firm krajowych niemieckich, reprezentowanych będzie cały szereg przedsiębiorstw zagranicznych. Na Targach Lipskich, które od najdawniejszych lat są środowiskiem międzynarodowego ruchu handlowego, spodziewany jest w tym roku ogromny napływ kupiectwa i przedstawicieli przemysłu cudzoziemskiego. Śladem innych lat wybierają się na tę imprezę również i z Polski wycieczki ze sfer naszych gospodar- czych.

WIADOMOŚCI Z BRANŻY

EKSPORT WYTWORÓW HUTNICZYCH W 1928 R.

Według danych Związku Eksportowego Polskich Hut Żelaznych za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1928 r., Polska wyeksportowała wyrobów hutniczych ogółem 971.255 q, wartości 39,125,373,02 zł. Ilość zaświadczeń eksportowych wyniosła 5.225, zaś kwota cła, przypadająca do zwrotu osiągnęła 3.520,388,07 zł. Według wytworów hutniczych wyeksportowaliśmy blachy za 594.841,30 zł., drutu żelaznego za 17.741 zł., wyrobów z blachy za 477.696 zł., żelaza handlowego za 875.395,79 zł., szyn kolejowych za 401.330 zł., złączów kolejowych za 40.640 zł., wreszcie obręczy i osi za 230.243,70 zł. Eksport nasz skierowany był do Australji, Austrii, Danji, Finlandji, Holandji, Japonji, Jugosławiji, Sowieców, Rumunji, Szwajcarii, Szwecji, Węgier, Włoch, Kolumbji, Mandżurji, Palestyny, Stanów Zjedn., Sjamu i t. d.

PROJEKTOWANA ZWYŻKA CEN ŻELAZA.

Jak się dowiadujemy ze sfer hutniczych, mają być w związku z zamierzoną podwyżką taryfy towarowej z dniem 1 kwietnia 1929 r. podwyższone ceny na wyroby hutnicze o 13—15%. Razem z kosztami przewozowymi odbiorców i przetwórców żelaza będzie to oznaczać podrożenie cen żelaza i wyrobów żelaznych dla konsumenta o ca. 20 proc.

POROZUMIENIE W EUROPEJSKIM KARTELU RUR

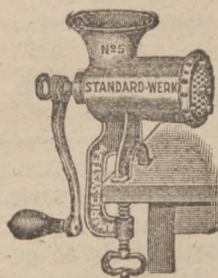
osiągnięto w sprawie organizacji kartelu rur, a mianowicie: 1) porozumienie pomiędzy członkami francuskimi, belgijskimi i z terytorjum Saary o podziale zamówień i dostaw w myśl warunków, ustalonych w układzie wewnętrznym pomiędzy tymi członkami kartelu; 2) porozumienie pomiędzy powyższą grupą, a innymi organizacjami, które są reprezentowane w niemieckim związku przemysłu rur oraz związane z przemysłem tym w Polsce i Czechosłowacji.

OGRANICZENIE PRODUKCJI CYNKU.

Kartel cynkowy w swej dalszej działalności wprowadził od Nowego Roku projektowane ograniczenie produkcji o 7%. Co się tyczy Ameryki, to ma ona, podob. jak Kanada i Meksyk, produkcję swoją również o 7% ograniczyć, a Stany Zjednoczone, wobec ustaw antitrustowych mogą tylko zmniejszyć eksport swój do Europy.

NOTOWANIA TERMINOWE SURÓWKI ŻELAZNEJ W NOWYM JORKU

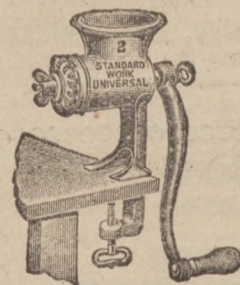
zostaną wprowadzone na nowej giełdzie metalowej, która jak wiadomo dotychczas prowadzi terminowe notowania cyny. W dotychczasowych notowaniach nowojorskich była również surówka żelazna Nr. 2 loco w pewnych miejscach dostawy.

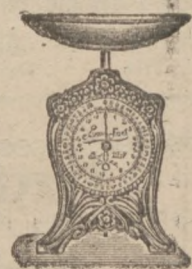
maszynki do mięsa

maszynki do migdałów

maszynki uniwersalne

wagi zegarowe

lodownice

masielnice

Od 40 lat znana jako najlepsza

fabryka maszyn gospodarczo-domowych

Standard-Werk

STEINFELDT & CO., Viehofen (Austria)

oferuje swe wyroby w podójnem wysoko lśniącem pocynowaniu światowej marki

„Standard-Werk” francz. celone loco swe składy w Warszawie lub Biełsku płaćne w walucie polskiej.

Łaskawe zapytania uprasza się skierować wyłącznie do naszego

Zastępcy Generalnego na Polskę:

6741

Jakob S. Karl jun. — Wiedeń - Wien II., Feuerbachstr. 8

7012

„Ile Pan płaci za kilowatgodzinę?”

„Wytwarzam sam siłę dla mego zakładu, i to tanim kosztem, gdyż uzyskuję siłę jako niemal bezpłatny dodatek do potrzebnego mi ciepła. Dawniej pobierałem prąd z sąsiedniej centrali, zaś do ogrzewania miałem kocioł niskopiętny, który na 100 kg węgla wywarzał 800 kg pary do suszenia i ogrzewania. Dziś spalając tyleż węgla uzyskuję niemal równą ilość pary do ogrzewania a prócz tego 100koni siły dzięki lokomobili Wolfa dostosowanej specjalnie do zużytkowania pary wylotowej.”

**FABRYKA MASZYN
BUCKAU R. WOLFA G.
MAGDEBURG**

**Generalny przedstawiciel
na Poznańskie i Pomorze**

**Inż. Marian Rowecki,
Poznań, Waly Zygmunta Augusta 10
II. ptr. Telefon 5371.**

„AMERICANA”

Przemysł szmerglowy
Łodygowice

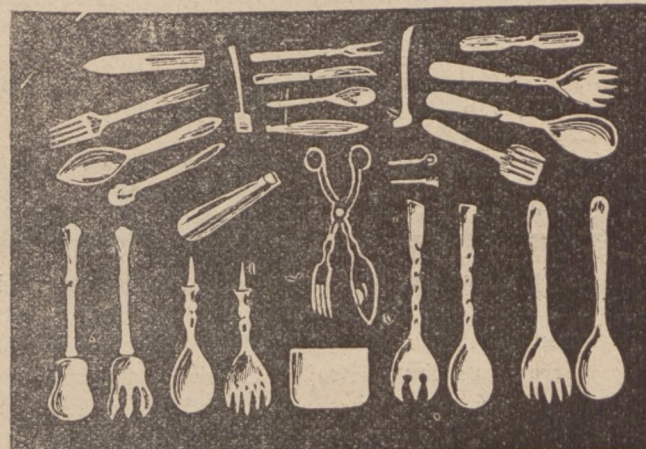
6848

Tarcze przemysłowe

pierwszorzędnej jakości, we wszelkiej twardości, ziarnistości i wiązaniu.

Solidna obsługa — Ceny bezkonkurencyjne

Prosimy o zażądanie cenników i wzorów

PIERWSZA KRAJOWA FABRYKA WYROBÓW ROGOWYCH DURCZEWSKI i S-ka

Rok założenia 1919. — Nagrodzona złotymi medalami
Garnitury do sałaty, łyżeczki do chrzanu, do musztardy,
do soli, do lodów, przybory apteczne i t. p.
poleca po cenach przystępnych.

Na życzenie wysyła się kompletne wzory
za pobraniem pocztowym.

5103

**CHELMŻA (Pomorze) ul. Wodna 5
TELEFON 84**

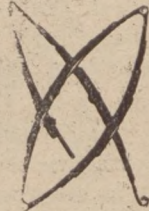
Mechaniczna wytwórnia

osi powozowych, wozowych i resorów

Józef Tyszka

Warszawa, Żelazna nr. 89.

Konto czekowe w P. K. O. nr. 6157.
4208

Telefon 124-92

NIEPRAWDZIWA WIADOMOŚĆ O ZAMKNIĘCIU CYNKOWYNI GIESCHE-HARRIMAN.

Dowiadujemy się, że wiadomość o rzekomo zamierzonym zamknięciu wielkiej cynkowni Giesche-Harriman na Górnym Śląsku nie odpowiada prawdzie. Zamknięty zostanie jedynie najstarszy jej oddział, rozporządzający przestarzałymi urządzeniami, które nie zabezpieczają należycie zdrowia robotników.

POKLADY MIEDZI NA WOŁYNIU.

Państwowy Instytut Geologiczny obradował w ubiegłym tygodniu nad dokonaniem odkrycia miedzi na Wołyniu. Wykryte przez geologów ślady miedzi wskazują na możliwość istnienia bogatych pokładów tego metalu. Tereny na których wykryto miedź należą do folwarku pod Równem. Dla prowadzenia dalszych badań, mimo pory zimowej, wyjeżdża na Wołyń specjalna komisja naukowa przy udziale delegatów kompetentnych Ministerstw.

Odkrycie miedzi w Polsce wzbudziło żywe zainteresowanie władz wojskowych ze względu na jego doniosłe znaczenie dla celów obrony kraju.

Dotychczasowe wyniki badań nad odkryciem wołyńskim referowane były p. Prezydentowi Rzeczypospolitej.

IMPORT - EKSPORT

(h) Firmy niemieckie pragną eksportować do Polski wzgl. oddać przedstawicielstwo na następujące artykuły: zamki meblowe i zawiasy składane, esencja owocowa, oleje eteryczne, farby nietrujące i ekstrakty korzenne, urządzenia dla cukrowni, maszyny i aparaty dla przemysłu chemicznego, bawełna surowa, maszyny i aparaty do wyrobu cegły, odpadki wełny i t. p., pily motorowe do ścinania drzew, maszyny, aparaty i narzędzia dla przemysłu obuwanego, nasiona jarzyn i kwiatów, maszyny do szycia dla potrzeb domowych, dla fabryk namiotów i bielizny, warsztatów krawieckich, siodlarń i t. p.

(h) W Niemczech znajdują zbytnie następujące artykuły: dzikie kasztany, masło, jaja i ser, świeża kapusta głowiasta, dzicyzna i ptactwo, marmelada jabłkowa, wyczołki buraczane, plecioną trawą alpejską, skóry surowe, futra, rogi jelenie, sarnie i t. p., tkaniny, soda amonjakalna, benzoesan sodowy i kwas benzoesowy.

(h) Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu komunikuje, że w czasie od dnia 30 maja do 9 czerwca 1929 r. odbędą się targi w Lublianie (Jugosławia). Targi mają charakter międzynarodowy, a zwłaszcza towary polskie są na nich poszukiwane. Targi jesienne, z którymi będzie związana wielka wystawa gospodarki leśnej i polowań, odbędą się w czasie od 31. sierpnia do 9. września 1929 r.

(p) Firma egipska przyjmie przedstawicielstwo na szklanki do herbaty w większej ilości. Próbkę szklanek dostarczanych przez konkurencję zagraniczną znajdują się w Państw. Instytucie Eksp.

(p) Firma egipska pragnie otrzymać oferty c. i. f. Aleksandrja na miseczki emaljowane wagi 9 — 10 szt. na kg. koloru przeważnie szarego. Państw. Instytut Eksp. posiada detaliczne specyfikacje w tym przedmiocie.

(g) W Albanii znajdują zbytnie naczynia emaljowane, porcelana, szkło.

(p) Niemiecka firma na Pomorzu pragnie sprzedać posiadany młyn oraz tartak polskiemu nabywcy, względnie przystąpić do spółki w celu wykorzystania polskiego drewna i zboża. Bliższe wiadomości w Państwowym Inst. Eksp. portowym.

(g) W Holandji i Belgji znajdzie zbytnie drzewo.

(p) Firma francuska interesuje się drzewem dębowym.

(p) Firma holenderska pragnie nabywać papę dachową.

Objekt fabryczny do nabycia.

(h) Przy torze Bydgoszcz-Toruń są korzystnie do nabycia nowe obszerne zabudowania fabryczne, bez maszyn z własną bocznica kolejową, ponadto fabryka konserw mięsnych i bekoniarnia z chłodnią na około 20 wagonów, przytem dom mieszkalny.

NOWE WYDAWNICTWA

„Tydzień Radjowy“ Nr. 5. Najnowszy numer „Tygodnia Radjowego“ zawiera następujące artykuły: Radio a zbliżenie narodów — Ustawowe uregulowanie radiofonji francuskiej — Audycje mówione „R. P.“ — Audycje muzyczne „R. P.“ — Normalizacja sprzętu radjowego — Synchronizacja fultografu — Radjowizja: Komórka fotoelektryczna (ciąg dalszy) — Pożegnanie (nowela) pióra Jana Pałuckiego — Kronika radjowa — Komunikaty — Dział szachowy i dział rozrywek umysłowych. Numer zdobiał liczne ilustracje. Cena pojedynczego numeru 70 gr. Abonament miesięczny tylko 2,— złote.

Adres redakcji i administracji: Poznań, Plac Wolności 11. Czytajcie, abonujcie i rozpowszechniajcie „Tydzień Radjowy“.

RUGBY DURANT

4 i 6-cio cylindrowe samochody - dobre i tanie: Osobowe, Ciężarowe, Autobusy, Taksówki, Podwozia

Przekonajcie się!!!

„ANTOK“

Łańcuchy rolkowe, ząbkowe i urządzenia transportowe

„VULCAN-ELEKTRO“

elektr. aparaty do wulkanizacji opon i węży.

Przedstawicielstwo:

Edmund Narożny

AUTOMOBILE

Poznań-Wilda, ul. Przemysłowa 41.

ST. GRABIANOWSKI

BIURO INŻYNIERSKIE
I DOM TECHNICZNO - HANDLOWY

Poznań **Katowice** **Bydgoszcz**
Plac Wolności 14a ul. Słowackiego 24 ul. Dworcowa 66
Tel. 4010 i 4011 (dom własny) Tel. 912
Tel. 1321 i 1322

Poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hurti

Blachy, pręty, rury, druty, miedziane, mosiężne, aluminiowe, ołowiane, cynkowe i inne.

Metale: Cynę Banca, cynę do lutowania, metale białe łożyskowe, antymon, miedź, ołów, cynk, aluminium hutniczy i przetapiany.

Rury: kotłowe, ciągnione, spawane, gazowe, czarne i ocynkowane, łączniki lano-kute.

Żelazo: sztabowe, formowe, blachy żelazne.

Pędnie: wałki transmisyjne, łożyska samosmary, wieszaki, sprzęgła, koła pasowe.

Pasy: skórzane i z sierści wielbłądziej, troki, wosk do pasów, łączniki.

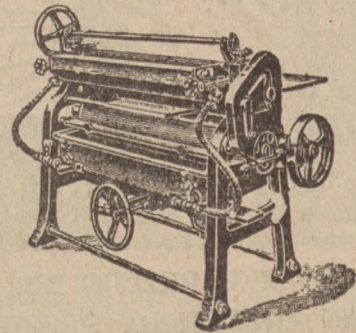
4505a

FABRYKA MASZYN BLACHARSKICH

M. MATUSZEWSKI :: POZNAŃ

BIURO: św. Marcin 27 FABRYKA: Dąbrowskiego 90
TELEFONY: 4045 i 1328

WYRABIA: 6994

**KRAWĘDZIARKI - ZAWIJARKI - OKRĄGLARKI - WYGNIATARKI - CYRKULARKI
NOŻYCE ARKUSZOWE NA ZAPĘD I NOŻNE**

I WYKONUJE RÓWNIEŻ WSZELKIE PRZYKROJE PODŁUG NADEŚLANYCH WZORÓW

Klingerit

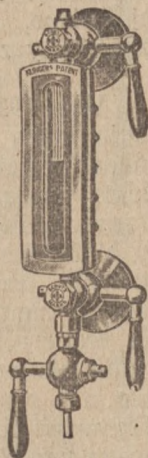
„najlepsze uszczelnienie dla wysokich ciśnień. Jedynie prawdziwe z marką ochronną „KLINGERIT“

Klinger'a
reflekcyjne
armatury wodomierzowe.

Klinger'a
reflekcyjne specjalne
szkła twarde.

4421

Klinger'a wentyl ze stawidłem tłokowym.

Richard Klinger

G. m. b. H.

Gumpoldskirchen pod Wiedniem.

ZAKŁADY

„EKONOMIA“

NASZE APARATY
OCZYSZCZAJĄ
= W POLSCE =
OK. 5.000.000
LITRÓW WODY
DZIENNIE

BIELSKO
WOJ. ŚL.

OCZYSZCZANIE Wody

Zmiękczenie
Filtrowanie
Odżelazianie
Odmangan.
Destylacja
Sterylizacja
Odpowietrzanie
Analizy etc

w WARSZAWIE
inż. B. RUDZIŃSKI
Włcza 39 a. tel. 322-63

6349

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIA
 ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCIE.
 POD REDAKCJĄ DYPL. INŻ.-EL. M. RZECKIEGO.

Rozwój elektryfikacji w kraju

Elektryfikacja Woj. Poznańskiego. — Miljard złotych na elektryfikację Polski. — Projekt wielkiej elektrowni w Zagłębiu. — Rozwój przemysłu elektrotechnicznego.

Dnia 3. b. m. odbyło się pod przewodnictwem starosty kępińskiego p. Kasprzaka w Ostrowie w sali posiedzeń magistratu zebranie komitetu organizacyjnego dla elektryfikacji południowych powiatów województwa poznańskiego. Po dłuższej dyskusji, której przedmiotem były oferty różnych firm i fachowców inżynierów na wykonanie planów i oferty konsorcjów zagranicznych, ofiarujących się z finansowaniem projektu, uchwalono: rozpisać konkurs na wykonanie technicznych planów elektryfikacyjnych i zwrócić się do powiatów rawickiego i leszczyńskiego i w sąsiednim województwie łódzkim do powiatów kaliskiego, wieluńskiego, sieradzkiego, tureckiego, kolskiego, konińskiego i słupeckiego z zaproszeniem przystąpienia do tworzącego się związku elektryfikacyjnego.

Do Ministerstwa Robót Publicznych wpłynęło kilkanaście ofert firm francuskich i angielskich w sprawie wykonania planu elektryfikacji Polski. Wykonanie planu kosztować ma przeszło 1 miliard złotych. Oferenci podejmują się wykonać prace elektryfikacyjne w ciągu lat 10, udzielając długoterminowego kredytu.

Tow. Elektryczności w Warszawie, korzystając z koncesji miejskiej, ma obowiązek oświetlać miasto w granicach dawnej Warszawy. Części miasta, przyłączone po rozszerzeniu granic, korzystać mogą także z innych wytwórni energii elektrycznej. Wola połączona jest z elektrownią w Pruszkowie. Magistrat omawia sprawę wybudowania własnej elektrowni, która umożliwiłaby elektryfikację po-

łudniowo-zachodnich krańców miasta. Komisja regulacyjna ma ustalić miejsce budowy przyszłej elektrowni.

Impreza magistratu warszawskiego zaskoczona została wiadomością o pertraktacjach, prowadzonych obecnie w Min. Rob. Publ. z przedstawicielstwem kapitału amerykańskiego, w sprawie wybudowania wielkiej elektrowni w Zagłębiu. Elektrownia ta rozsyłałaby energię świetlną i napędną po całej Polsce. O ile taka elektrownia powstanie, korzystałaby z niej również Warszawa.

W r. 1928 można było zauważyć polepszenie się koniunktury w dziale elektro-technicznym. Szczególnie przemysł przeprowadził szereg inwestycji, elektryfikując wzgl. rozszerzając swoje warsztaty pracy. Również samorządy przeprowadzają w roku bieżącym intensywną elektryfikację. Kilka elektrowni powstało w miastach prowincjonalnych. Majątki ziemskie także zakładają u siebie urządzenia elektryczne wzgl. rozszerzają posiadane. Zatrudnienie personelu monterskiego było zadawalające, a w sezonie odczuwało się nawet brak wykwalifikowanych sił. W ostatnich czasach zauważyć można również wzrost reklamy świetlnej, nawet instalacji nowoczesnej reklamy światłem „Neon“, głównie w Poznaniu, częściowo w związku z przygotowaniem się firm do okresu Powszechnej Wystawy Krajowej.

Z podanych powodów wzmożł się także popyt na materiały elektrotechniczne przez poszczególnych instalatorów i odsprzedawców, w porównaniu do roku poprzedniego. Wyplacalność klientów w ciągu roku dobrą, pogorszyła się przy końcu roku.

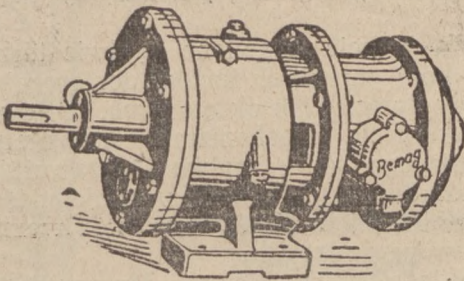
**Każdemu polecam aparat
5 lampowy mego systemu**

Superselektywny
— Odbiór —
czysty i głośny

Cena detal. 250 zł

JAN PIENTOK PRZEDSIĘBIORSTWO
RADJOTECHNICZNE
Poznań-Lazarz, Odskok 2. Tel. 61-40
6012

Każda modna
pracownia
używa tylko
napędy
„Bemag“

Zastępują w zupełności kosztowną transmisję!
Oszczędzają prąd! Oszczędzają czas!

Fabryka Maszyn Górniczych
T. z o. p. — Katowice — Załęże

6641

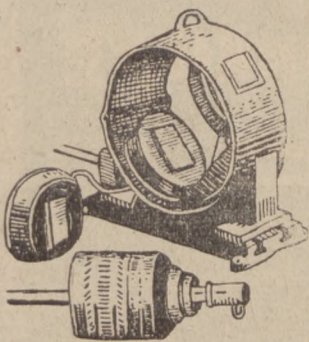
**ZAKŁADY ELEKTROTECHNICZNE
FR. KIELPIŃSKI** POZNAŃ - GÓRNA WILDA 93
Telefon 2054

**BUDOWA CENTRAL,
instalacja siły i światła**

Specjalność:

Uzwojenie silników i dynamo-
maszyn prądu stałego i zmieni-
nego, dynamomaszyn i starter-
ów samochodowych wszelkich
rodzajów, budowa kolektorów
oraz naprawa aparatów elektr.

Warsztaty mechaniczne. —
Własna stacja próbna prądu
stałego i zmiennego. 6514

Bergmann
POZNAŃ
27 Grudnia 5

Telefon 25-21

6768

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE

INŻ. **K. GAERTIG i SP.** T.Z.O.P.

Poznań

Pocztowa 26

Instalacje oświetlenia
Urządzenia przemysłowe
z zapędem elektrycznym

AKUMULATORY
Naprawa
maszyn elektrycznych.

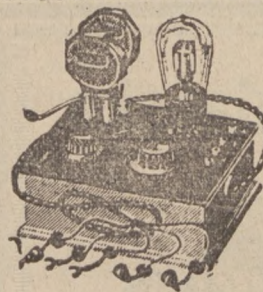
Budowa rozruszników, regulatorów,
aparatów elektrycznych, tablice rozdzielczych.

Adr. telegr. „Energia”
Telefon 3584; 2582

Turbiny wietrzne

Żurawie
Dźwigi
osobowe
towarowe
wielkogłębki

Godła
reklamowe
elektryczne

5685

**Warsztat
instalacyjny**

RADJO

Roman Gonczorzewicz
BYDGOSZCZ, Plac Wolności 1. Telefon nr. 11-24

**Nowy udoskonalony prostownik
„STELLA“**

dla radioamatorów do ładowania w domu
akumulatorów żarzeniowych i anodowych.

Nadzwyczajny wynalazek.

Komplet zł 85.—

Odsprzedawcom rabat. - Żądać prospektów.

Mieczysław Deblessen

Katowice Kraków Lwów Bydgoszcz
Pawia 7, Sławkowska 10, Koliątaja 7, Osada 16

Do nabycia we wszystkich składach elektrotechnicznych
i radjowych. — Proszę żądać tylko z marką „STELLA“, które
są specjalnie udoskonalone. 5621

Zapórzębowanie na przyrządy dla gospodarstwa domowego nie powiększyło, a raczej zmniejszyło się. Publiczność nie docenia jeszcze wygod i zalet tych aparatów w gospodarstwie domowym.

Specjalną uwagę należy zwrócić na rozwój, jaki wzięły w ostatnich czasach fabryki baterij i anodówek w Poznańskim, które przy solidnych wyrobach swoje obroty coraz więcej powiększają.

NORMALIZACJA PORCELANY ELEKTROTECHN.

Polski Komitet Normalizacyjny wspólnie z przedstawicielami fabryk, wytwarzających porcelanę elektrotechniczną, opracowuje obecnie normy typów zasadniczych porcelany fabrykacyjnej, wytwarzanej dotychczas w nader różnorodnych wzorach. Przemysł tej gałęzi, zyskawszy normalizację swej wytwórczości, będzie mógł niezawodnie produkować o wiele taniej, jak również rozszerzyć zbyt swej produkcji.

KRONIKA ZAGRANICZNA

BUDOWA NADZIEMNEGO KABLA.

Fabryka drutu miedzianego „Anconda Copper Co.” otrzymała od Południowego Towarzystwa Elektrycznego w Neapolu zamówienie na kabel nadziemny. Dla wykonania tego zamówienia potrzebnych jest 1,850,000 funtów miedzi.

NAPĘD ELEKTRYCZNY STATKÓW.

W ostatnich czasach rozwija się zastosowanie napędu elektrycznego na wielkich statkach.

więc zbudowany niedawno okręt 30 000 t-wy „California” Tow. Panama Pacific Line ma napęd turboelektryczny. Drugi, tegoż typu, dopiero co wypuszczony ze stoczni ma również napęd turboelektryczny. Wkońcu White Star Line, budująca olbrzymi statek 60 000 t-wy, zamierza wyposażyć go także w napęd elektryczny. Nie zdecydowano jednak, czy ma być Diesel - elektryczny, czy też turboelektryczny. W pierwszym wypadku byłoby trzeba zainstalować 4-12 cylindrowe silniki Diesela obustronnego działania, 4-suwowe, a nadto 6-8 cyl. zespołów sprężarek i 4-6 cyl. zespoły generatorowe. Napęd ten zajmowałby więcej miejsca niż czysto-elektryczny, byłby cięższy i trudniej dostępny, wobec czego T-wo skłania się do zastosowania raczej wysoko-prężnych zespołów turboprądnic.

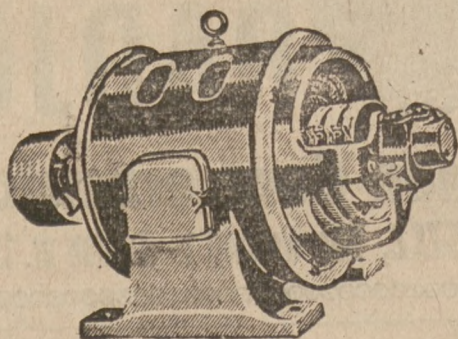
Poza tem w amerykańskim porcie Newport News w Wirginji spuszczone na wodę parowiec pasażerski „Virginia”, posiadający napęd elektryczny.

Na okręcie ustawione są dwie turbiny o mocy 8500 koni parowych każda, dostarczając prądu do napędu dwóch śrub okrętowych. Ster znajduje się pod kontrolą mechanizmu hydro-elektrycznego, działającego nader szybko i sprawnie. „Virginia” posiada długość 204 metrów i pojemność 31 000 ton. Prędkość jej szybkość wynosi 18 węzłów (28 kilometrów na godzinę).

Właścicielem jej jest Mercantile Marine Co, która posiada już okręt podobnego typu, nieco mniejszy, a zamierza wkrótce zbudować trzeci statek o rozmiarach „Virginji”.

Są to trzy największe parowce osobowe, jakie kiedykolwiek były zbudowane w Ameryce.

Stocznia Gdańska

Silniki trójfazowe • Silniki prądu stałego • Prądnice prądu stałego • Przetworniki

dostarcza po najkorzystniejszych cenach i na najdogodniejszych warunkach !!!

Stocznia Gdańska, Gdańsk

względnie jej składy.

Biura filjalne i składy:
 Warszawa, Jasna 11, m. 5, tel. 99-18.
 Poznań, ul. Stowackiego 18, t. 1. 77-85.
 Łódź, ul. Podleskiego 7, tel. 48-88.
 Łódź, ul. Traugutta 1, tel. 41-83.
 Kraków, ul. Wiślna 12, tel. 30-49.
 Lublin, Krak. Przedmieście 56, m. 8, tel. 6-62
 Równe, ul. 3-go Maja 50.

6809

BATERJE KIESZONKOWE

Centra

Uniwersalny środek transportowy na jarmarku lipskim

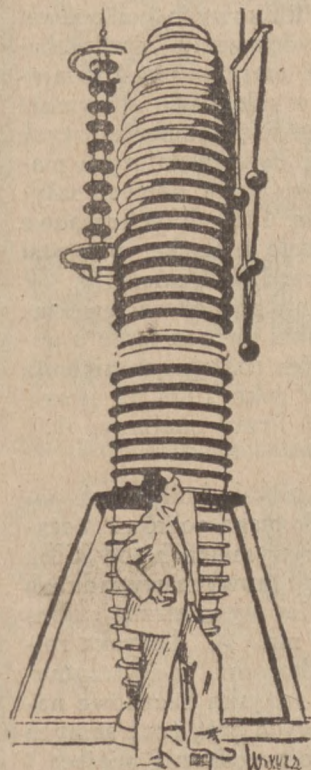
Do najnowszych zdobyczy w dziedzinie uniwersalnych środków transportowych zaliczyć należy dźwig obrotowy, t. zw. „Autokran“, stanowiący najlepszy środek zastępczy wozów ciężarowych, wózków elektrycznych, podnośników workowych, żórawi, ładownic itp. Nadzwyczajna ruchliwość i możliwość obracania się na małych przestrzeniach umożliwia jego wszechstronne zastosowanie.

Omawiany żóraw wykonywany jest dla 2 mocy a mian. dla 1400 i 2400 kg. Obydwa wykonania posiadają elektryczny napęd, przyczem zasilanie silnika odbywa się za pośrednictwem baterji akumulatorów. Żóraw o większej mocy może być również dostarczony

z silnikiem benzynowym i prądnicą elektryczną, tak, że prąd napędowy wytwarzany jest samodzielnie. Żóraw ten zaopatrzony jest również w magnesy pociągowe. Przez swoją racjonalną budowę i łatwy obrót, żóraw ten znaleźć może wszechstronne zastosowanie przy urządzeniach rzecznych, składach, szopach, warsztatach, placach fabrycznych, przy podnoszeniu, przenoszeniu, transportowaniu i układaniu, podczas montażu, przy załadunku i rozładunku części wszelkich rodzajów, dla przesuwania wagonów itp.

Żóraw ten będzie uruchomiony podczas Wiosennych Targów Lipskich w Lipsku w czasie od 3 do 13 marca r. b.

R.

Postępy w budowie izolatorów

Na wystawie berlińskiej wystawiono izolator porcelanowy o wadze 1300 kg. dla napięcia 500000 woltów.

▼▼▼

Zjazd programowy radjostacji polskich

Co pewien czas odbywają się w Warszawie zjazdy kierowników programowych radjostacji nadawczych polskich, które mają na celu ustalanie linii programowych na najbliższą przyszłość i regulowanie współpracy poszczególnych stacji. W ostatnim zjeździe, na którym przewodniczył dyr. naczelny „Polskiego Radja“, Zygmunt Chamiec, wzięli udział przedstawiciele wszystkich 5 stacji nadawczych, a więc dyrektor radjostacji krakowskiej, B. Winiarz, kierownik programowy radjostacji katowickiej profesor S. Tymieniecki, kierownik programowy radjostacji wileńskiej Wiktor Hulewicz oraz Zenon Kosidowski, jako reprezentant „Radja Poznańskiego“. Warszawę reprezentowali prof. Czerniawski, prof. Mościcki i red. Woronicz. Głównym zadaniem zjazdu było przedyskutowanie nowego planu audycji literackich dla wszystkich polskich stacji nadawczych. Nowy plan przewiduje ścisłą współpracę w dziale literackim wszystkich polskich stacji nadawczych i ujmuje go w ramy organizacyjne. Plan polega na wykorzystywaniu audycji literackich, nadawanych przed mikrofonem jednej stacji przez wszystkie stacje.

Zakłady Akumulatorowe systemu „TUDOR“

Spółka Akcyjna

Centrala w Warszawie, ulica Złota 35. Telefon 17-45.

FABRYKA W UTRACIE STACJA KOL. PRUSZKÓW.

Warsztaty reparacyjne i stacja do ładowania. ul. Złota 35, tel. 404 94.

Oddziały: w Poznaniu, ul. Mostowa Nr. 4-a, telefon 11-67.

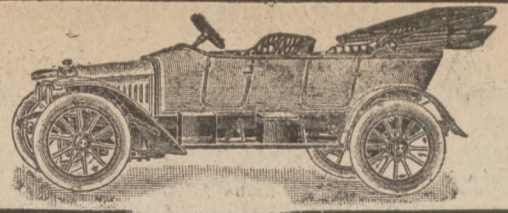
w Bydgoszczy, ul. Błonia nr. 7, telefon 13-77.

we Lwowie, ul. Nabelaka Nr. 21.

4622

Akumulatory stacyjne i przenośne oryginalnego systemu „TUDOR“. Katodowe i anodowe baterje akumulatorowe do radja. Akumulatory do starterów samochodowych. Lampy przenośne akumulatorowe i lampy górnicze.

Wyłączna reprezentacja Ferro - Niklowych Akumulatorów
Edison Storage Betty Co. Orange N. J., Stany Zjednoczone.

Kolebka przemysłu łożysk kulkowych

Nie każdemu, kto zna łożyska kulkowe we wszystkich dzisiejszych odmianach, znane jest powstanie tych łożysk. Jeszcze mniej znanym jest prawdopodobnie fakt, że tak pospolity i przez samochód już z przemysłu wyparty środek lokomocji, jakim jest rower, przyczynił się w głównej mierze do powstania tego przemysłu. W poniższym artykule pragnę zaznaczyć Szan. Czytelników z powstaniem i dalszym rozwojem tej dziś tak rozpowszechnionej i niezbędnej gałęzi przemysłu.

Pierwszy pomysł dzisiejszego roweru zawdzięczamy austriackiemu księciu Karolowi von Drais, który w czasie pamiętnego dla nas Kongresu Wiedeńskiego w r. 1815 zademonstrował w Wiedniu wynalezioną przez siebie „koło biegowe”, którego zaletą było szybsze posuwanie się po ziemi w pozycji siedzącej, dzięki stałemu odbijaniu nogami od ziemi, a więc coś pokrewnego dzisiejszym łyżwom lub zapomnianym już wrotkom. Syn przemysłowca niemieckiego Filip Moryc Fischer, posługujący się w swych podróżach do szkoły rzemieślniczej z Obernsdorfu do Schweinfurtu takim „kołem biegowym”, udoskonalił w r. 1852 ten ówczesny „rower” o tyle, że zaopatrzył go w pedały do obracania większego koła przedniego, jakie jeszcze dziś istnieją w postaci bicykli dla dzieci. Fischerowi więc zawdzięczać należy dzisiejszą formę roweru, udoskonalonego następnie jeszcze przez innego, niemieckiego mi wynalazcę, zmianą zapędu na koło tylne za pośrednictwem łańcucha i przekładni. Niemniej jednakże wynalazek Fischera, pozwalający na rozwijanie większej szybkości, domagał się ulepszenia łożysk, czyli zmniejszenia tarcia celem oszczędzania sił podróżnika. Sprowadzone z Anglii za drogie pieniądze kuleki stalowe, wytwarzane wówczas sposobem ręcznym, dały oczekiwany rezultat i jednocześnie impuls do dalszych wynalazków. Syn omawianego wynalazcy, Fryderyk Fischer, urządzając w r. 1883 w Schweinfurcie warsztat mechaniczny i wytwórnię rowerów pomysłu ojca, zaczął szukać sposobu wykonywania drogich angielskich kulek w własnym warsztacie i sposobem masowym, przy jednoczesnym obniżeniu ich ceny. Do swych doświadczeń próbnych posługiwał się dwoma okrągłymi płytami, z których jedna, zaopatrzona w krawędź i wypełniona kulkami surowo przygotowanymi oraz szmerglem, służyła za podstawę, gdy tymczasem druga, gładka, służyła za przykrywą. Obracana na sposób kamienia młyńskiego, wygładzała kulki, szlifując je i nadając im kształt kuli. Niedługo potem zaopatrzył górną pokrywę w nacinane rowki, stwarzając tem samem główne podstawy dzisiejszych młynów kulkowych i seryjnego wyrobu kulek.

Jak ważnym i wielce doniosłym był wówczas wynalazek Fischera, nie można było zrazu ocenić. Dziś doceniamy ten wynalazek w zupełności, zważywszy,

jak szerokie zastosowanie mają łożyska kulkowe w wszystkich gałęziach przemysłu, które w lwiej części zawdzięczają im nawet możliwość rozwoju, wzgl. osiągnięcie dzisiejszego wysokiego poziomu doskonałości.

Rozwój przemysłu łożysk kulkowych postępował szybko naprzód dzięki coraz większemu zapotrzebowaniu i stałemu doskonaleniu maszyn umożliwiającym masową produkcję. Już w roku 1886 otrzymuje Fischer poważne zamówienia na większe serie łożysk kulkowych, co zmusza go do ustawienia dalszych maszyn i z wiosną następnego roku 6-ciu nowych młynów. W dwa lata później, w r. 1889 dotychczasowe ubikacje okazują się zaścizne i Fischer przenosi swą fabrykę do dawniejszej przędzalni miejskiej. W roku 1896 zmuszony był powtórnie powiększać swe zabudowania. Nabył więc w pobliżu dworca teren o powierzchni 40,000 m. kw. W roku następnym zmienia firmę na Spółkę Akcyjną, a w roku 1909 na jawną spółkę handlową. Zakłady tej firmy obejmują dziś teren przeszło 100 000 m. kw.

Fabryka wytwarza prócz łożysk kulkowych-pionowych i pionowych — także łożyska rolkowe, beczkowe i stożkowe w wszystkich wymiarach, od kilku aż do 300 mm. masowo, a w wyjątkowych wypadkach nawet do 1 m. i większej średnicy wewnętrznej. Pojedyncze kule dochodzą do 200 mm. \varnothing . łożyska rolkowe mają tę przewagę nad kulkowymi, że wytrzymują nacisk o 60 proc. większy, a łożyska beczkowe nawet 100 proc. większy od kulkowych przy tych samych rozmiarach. Daje to możliwość oszczędzania miejsca i wagi maszyny przy wykorzystaniu maksimum obciążenia. łożyska beczkowe nadają się nadzwyczaj do maszyn narażonych na nierówne obciążenia i nagłe wstrząsy, jak : koleje i kolejki, samochody, traki oraz tam, gdzie os narażona jest na wygięcie; łożysko bowiem zdolne jest nastawić się automatycznie do każdej krzywej pozycji. Do kół biegowych samochodów stosują niektóre fabryki łożyska stożkowe, które prócz poziomego wytrzymują także poważny nacisk pionowy.

Jak widzimy z powyższego, przemysł łożysk kulkowych rozwinął się w przeciągu 50 lat prawie na całym świecie w takiej mierze, jaką poza maszynami parowymi, motorami mało który inny przemysł poszczycić się może. łożysko kulkowe jest przytem najważniejszą częścią składową przeważającej części maszyn nowoczesnych, którym umożliwiło dzisiejszy poziom rozwoju. W Polsce nie mamy dotychczas niestety ani jednej fabryki łożysk kulkowych, a przy tak olbrzymiej konjunkturze wartoby naprawdę pomyśleć o jej założeniu.

Bydgoszcz, w grudniu 1928 r.

Marjan Michna.

Szlifowanie cylindrów

od motorów samochodowych, samolotowych i traktorowych od 30 do 200 m/m średnicy z 1/100 m/m dokładnością na najnowocześniejszej, nowej specjalnej maszynie do szlifowania cylindrów szwajcarskiego fabrykatu.

Szlifowanie wałów korbowych

na najnowocześniejszej nowej specjalnej maszynie do szlifowania wałów korbowych szwajcarskiego fabrykatu z 1/100 m/m dokładnością wszelkich rozmiarów od motorów samochodowych, samolotowych i traktorowych.

WYKONUJE SIĘ:

Tłoki żeliwne w wszelkich }
 Tłoki aluminiowe rozmiarach } do 150 m/m średnicy
 Pierścienie tłokowe do 150 m/m średnicy
 Sworznie tłokowe 6548
 stal chromniklowa, cementowane i szlifowane z 1/100 m/m dokładn.

Zawory z wysokowartościowej stali chromniklowej.

DOSTARCZA

SZYBKO — PRECYZYJNIE — TANIO.

Największe specjalne przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce

R. GUNSCH -:- MOTORY

POZNAŃ, ULICA MYLNA nr. 38

Telefon nr. 3928

Bezpłatne kosztorysy na życzenie.

ROWERY

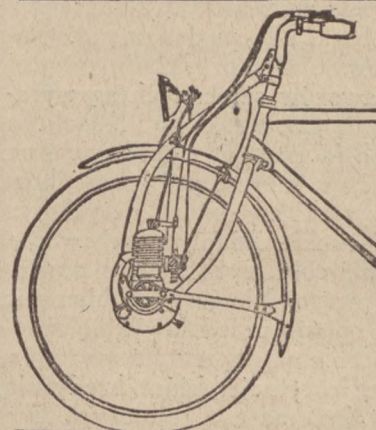
marki „Trianon“ (Weltmeister Durabel) pod gwarancją wyrabia i dostarcza wszelkie części zapasowe do centryfug oraz rozmaite koła zębate

PIOTR NOWACKI

Fabryka Centryfug i Rowerów

„HALKA“

Bydgoszcz, ul. Rycerska. Telefon 910

Najmniejszy i najlepszy

motor pomocniczy

w świecie

Otto Mix

Poznań, ul. Kantaka 6a

Telefon 2396 7026

Wirówki

Dürkopp

Rowery Dürkopp

Maszyny do szycia
Maszyny specjalne

Wszelkie części zapasowe

Warsztaty reperacyjne, prace tokarskie
Hurt! i frezarskie. Detail

Dom Maszyn „WARTA“ Poznań, Wielka 25
Telefon 37-33, P. K. O. 204-459. 4351

Rowery

specjalnej marki „SIMSON“ znane pod nazwą „DAS STARKE RAD“ (silne koło), również wszelkie pierwszorzędne fabrykaty dostarcza natychmiast po cenach przystępnych

6617

„UNION“

Danzig-Langfuhr, Ringstr. 5d

Apel do krajowych fabryk maszyn rolniczych

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszym piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyciach w fabrykacji maszyn rolniczych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWN. „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

Całoroczny kredyt w maszynach rolniczych

Rozpoczął się okres zakupów hurtowych maszyn rolniczych przez detalistów, kooperatywy, syndykaty i t. p. Zakupują oni znaczne ilości, spodziewając się, że w r. bież. zapotrzebowanie na maszyny rolnicze wzrośnie. Aczkolwiek barjera celna chroni całkowicie nasz przemysł krajowy i pozwala mu z łatwością rozwijać się, jak również konkurować z wyrobami zagranicznymi, to jednak na rynku krajowym spotykamy jeszcze maszyny rolnicze pochodzenia zagranicznego i typów, które również są wyrabiane w kraju.

Zapewne chęć dogodzenia klientów, która jeszcze z okresu przedwojennego przyzwyczajoną jest posługiwać się narzędziami fabryk zagranicznych, powoduje fakt, że niektóre firmy sprowadzają z zagranicy pługi Sacka, młynki Robera, gdy posiadamy równoważący towar krajowy. Dla przykładu przytoczymy, że siewniki do nawozów sztucznych są wyrabiane w kraju przez Unję, L. Czarlińskiego i Nitschego w Poznaniu. Wyroby tych fabryk stoją całkowicie na wysokości zadania i w niczem nie ustępują siewnikom importowanym, niemniej są firmy, które dotychczas sprowadzają siewniki niemieckie. Zdaniem fachowców, 90 proc. maszyn i narzędzi rolniczych może i powinno być pochodzenia krajowego. Nie jest to obliczenie na przyszłość, lecz w ten sposób przedstawia się obecny stan produkcji. Dużą rolę w popieraniu wyrobów krajowych odegrać mogą instytucje, które kredytują i udzielają pożyczek na zakup maszyn rolniczych. We Francji istnieje zwyczaj, że na traktory krajowe udziela się kredytu do wysokości 60 proc. ceny kupna, gdy na zagraniczne zaledwie 30 proc. Zastosowanie tej metody w Polsce wpłynęłoby w znacznym stopniu na rozwój przemysłu krajowego, oraz zmniejszyło import zagraniczny do minimum.

W związku z rozpoczynającym się sezonem w dziale maszyn i narzędzi rolniczych daje się zauważyć tendencja do przedłużania okresów spłaty. Stale wzrastające wydatki inwestycyjne w rolnictwie, jak również przechodzenie z gospodarki ekstensywnej na intensywną było przyczyną, że rolnik dotychczas najlepszy i najsumienniejszy płatnik, zaczął w długach zalegać.

Fabryki pozostały przy dotychczasowym kredycie sześciomiesięcznym. Jednak reprezentanci okręgowi, jak również detaliści, pragnąc umożliwić rolnikom nabywanie maszyn i narzędzi, dają od siebie kredyt do 12 miesięcy, aby ułatwić spłacenie przy dwóch zbiorach. Jest to posunięcie bardzo ważne dla rozwoju

rolnictwa. Niejednokrotnie trudno jest rolnikowi nabyć jakąś kosztowną maszynę na kilkumiesięczny kredyt i spłacić ją z zarobków za zbiór jednoroczny. Jeżeli naprzykład zbiór w danym roku zawiódł, sytuacja takiego rolnika stawała się bardzo ciężką. Umożliwienie spłaty długu z dochodu z dwóch zbiorów pozwala z jednej strony na równomierniejsze rozłożenie obciążenia, a z drugiej strony zmniejsza ryzyko tak kupca jak i rolnika na wypadek nieurodzajów.

Bardzo poważną rolę w zakupie maszyn odgrywa Państwowy Bank Rolny, wprowadzając specjalny kredyt, z którego korzystać mogą t. zw. Spółki Maszynowe. Gdy więc grupa rolników zawiąże spółkę maszynową celem kupna potrzebnej im maszyny, zwracają się oni do Państwowego Banku Rolnego, wypełniają skrypty dłużne i otrzymują kredyt do wysokości 70 proc. rachunku firmy sprzedającej.

Zdaniem sfer przemysłowych i handlowych organizacja kredytu maszynowego nieco szwankuje. Podobno istnieje zwyczaj szczególnego uwzględniania syndykatów, z pominięciem najpoważniejszych nawet firm prywatnych. Zapewne zwyczaj ten powstał celem popierania dobrze zorganizowanych i solidnych syndykatów. Jednak niezupełnie właściwym wydaje się nam, aby odbywało się to kosztem instytucji prywatnych, z których poważniejsze mają przecież również duże zasługi na polu popierania i rozwoju rolnictwa w kraju. Jeżeli więc Państwowy Bank Rolny uważa, że w interesie rolnika leży zaprowadzenie pewnej selekcji firm, z czym zupełnie się zgadzamy, to jednak należałoby równouprawnić poważne i odpowiedzialne firmy prywatne z syndykatami, udzielając bez przeszkód kredytu na zakupione u nich maszyny. Droga rozwoju inicjatywy prywatnej oraz dopuszczenia czynnika wolnej konkurencji, ułatwimy rolnikom zaopatrywanie się w maszyny rolnicze, jak również zapewnimy im lepszą obsługę, oraz tańszy, bo konkurencyjny towar.

(Gaz. Handl.)

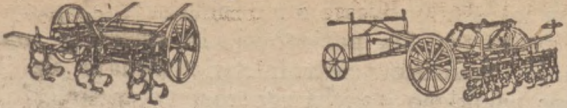
Kufy do wody i gnojówki

Pompy do gnojówki, Rozdzielacze do gnojówki fabrykują jako specjalność 5069

Bracia Blottner, Bojanowo (Wlkp.)

Fabryka maszyn i wyrobów z blachy.

Oryg. „HARDER“

Niedościgniony, także w Polsce w setkach egzemplarzach u wszystkich odbiorców znakomicie zaprowadzony, przez znakomitych rolników uznany jako bezwarunkowo najlepszy

Wypielacz

na każdą glebę i na każde warunki. Stosowany do miłego i głębokiego wypielania. „Harder“ wykonuje także na najcięższej glebie, nawet na stwardnietej glinie, dobrą pracę, gdzie inne systemy zawiodą.

2 typy: Na wielkie majątki oraz na średnie i mniejsze gospodarstwa.

Siewnik do sztucznych nawozów „VOSS“

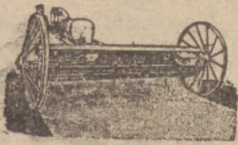
Rozsiewa każdy nawóz od najmniejszych do największych ilości zupełnie równomiernie pewno.

Prosta obsługa. Łatwe czyszczenie. Potrzeba mało siły pociągowej. Nie ma łańcuchów, dlatego mało reparacji. Tania cena.

Uniwersalna maszyna w całym znaczeniu tego wyrazu.

6998

„VOSS“ w użyciu jako szeroko rozsiewający

„VOSS“ w użyciu przy sianiu rzędowym.

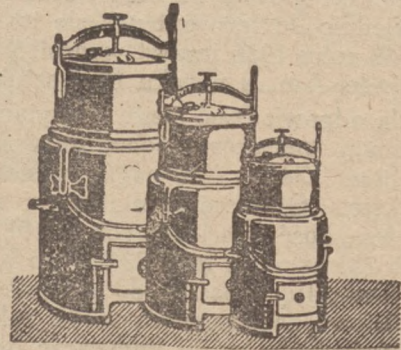
Generalny zastępca na Polskę:

Hugo Chodan, dawn. Paul Seler
POZNAŃ, ul. Przemysłowa 28.

Wszelkie maszyny i narzędzia rolnicze

Pierwszorzędny Krajowy fabrykat - parnik „JOKO“

do cenach konkurencyjnych.

6116

jest

najlepszy i najpraktyczniejszy w użyciu

Józef Konieczny

Fabryka maszyn i kotłarnia

Telef. 328. Gniezno, Moniuszki 1. Telef. 328.

Młocarnie szerokomłotne VISTULA

Młocarnie z przymkami

Młocarnie z wałami do gładkiej słomy

Walce, kieraty

Siekacze do buraków

Sortowniki ziemniaków 5803 t

Maszyny do czyszczenia zboża

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach

Sieczkarnie tarczowe

Koła transmisyjne

Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującymi wentylami

Szuffe ziemne do transportowania ziemi wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate

Fabryka Maszyn Sp. z o. p.
TCZE W (Pomorze)

6437

Niedościgniony w dobroci jest separator

STANDARD

dostarcza się od 60—450 ltr. dla zapędu ręcznego jak i mechanicznego. 6618

Generalne zastępstwo:

„UNION“
Danzig-Langfuhr -:- Ringstr. 5 d

Oddaje się jeszcze dalsze miejsca sprzedaży.

Traktory w rolnictwie zamorskiem

(Dokończenie).

W Australji jednak pole pracy traktorów jest bardzo wielkie, gdyż rolnictwo jest tam nietylko w początkach, ale w toku bardzo silnego rozwoju. Wobec tego przerabianie ugorów i nowisk na ziemię uprawną stanowi główne zadanie rolnictwa.

Odpowiednio do tego odbywa się także przywóz traktorów. W roku 1926 import wynosił 4 662 traktory ze St. Zjedn. Am., a w roku 1927 sztuk 4 037.

Wypada odpowiedzieć także na pytanie, jaką rolę w konsumpcji traktorów pochodzenia zamorskiego, zwłaszcza Stan. Zjedn. Am. odgrywa stary świat — Europa i Azja. Otóż wedle statystyki eksportowej St. Zjedn. Am. ilość wywiezionych w 1927 traktorów wynosiła 56 600 sztuk, z tego 22 900 do Kanady, Argentyny i Australji, a 33 700 do wszystkich innych krajów. Ilościowo najwięcej traktorów zakupiła Unja Republiki Sowieckich, której komisarze dla rolnictwa nie liczą się z wydatkami, a przede wszystkim nie patrzą na opłacalność inwestycji, byle tylko wykonać zgóry zakreślony plan inwestycyjny. Z wyżej wspomnianej liczby traktorów, sprzedanych do krajów niewymienionych poszło 26 000 do wszystkich krajów europejskich, a ponadto do republik sowieckich 4 805 sztuk.

Na podstawie powyższych danych skonstatować musimy raz jeszcze, że nawet, biorąc pod uwagę własną produkcję traktorów w Europie, najwięcej rozszerza się ich użycie w krajach o ekstensywnej uprawie roli.

Mówiąc o rozpowszechnieniu traktorów w poszczególnych okolicach Stanów Zjedn. Am., wskazałem też na powody, dla czego gospodarstwa małorolne nie mogą traktorów u siebie zaprowadzać. W Europie stosunki te są jeszcze więcej zaakcentowane, gospodarstwa przeważnie małorolne, a uprawa roli prawie wszędzie intensywna, wymaga podziału na małe poltka, z uprawą dla każdego działu i rodzaju ziemiopłodów uprawianego dostosowaną. Poza tem mamy tu w Europie płace niższe, a w rolnictwie obornik odgrywa bardzo ważną rolę, gdy w Ameryce i Australji wcale nań nie zważają, bo rola nie wyczerpana nawozów nie domaga się. W tych warunkach opłacalność traktorów znika.

Fakt, że motoryzacja uprawy roli nie pociąga za sobą znacznej redukcji kosztów produkcji piodów rolniczych, że zatem nie przynosi żadnych bezpośrednich korzyści, spowodował prof. Brinkmana do wysunięcia na czoło korzyści pośrednich, wpływających z oszczędności w gospodarstwie rolnem, przede wszystkim oszczędności paszy. Woły i konie bowiem znacznie więcej zeżrą, aniżeli traktor paliwa spotrzebuje. Piszze on między innymi: „motoryzacja uprawy roli, która zastępuje na pierwszym miejscu robocze siły zwierzęce, a potem dopiero ludzkie, jest postępowaniem, nie otwierającym nowych metod uprawy roli, ale postępowaniem w oszczędnościowej uprawie roli, którą interesować powinny się przede wszystkim gospodarstwa intensywne. Dlatego też, konkluduje Brinkman, wprowadzenie traktorów w rolnictwie zamorskiem nie jest w stanie wywołać wstrząsu w gospodarce światowej”. Z punktu widzenia na daleką przeszłość, pogląd prof. Brinkmana może być i słu-

szny, chwilowo jednak sprawa opłacalności motoryzacji uprawy roli przedstawia się inaczej, chociaż nawet koszty produkcji przy tego rodzaju uprawie roli nie są wiele, albo wcale o nic mniejsze, jak przy uprawie zwierzęcą siłą pociągową. Ta rzekoma „nieopłacalność” traktorów w rolnictwie wydaje się jednak wobec wielkiego i szybkiego rozpowszechnienia traktorów w ostatnich latach, wątpliwą i nieprawdopodobną. Opłacalność ta i korzyści opierają się na innych czynnikach i z takich płyną źródeł, na jakie mało zwraca się uwagi. Motoryzacja uprawy roli ekstensywnej umożliwia tym krajom o wielkich obszarach ziemi wyzyskanie koniunktury ogólnej w taki sposób, w jakiby to nie było możliwe przy uprawie zwierzęcą siłą zaprzęgową z powodu braku rąk ludzkich.

WIELKI WYBÓR

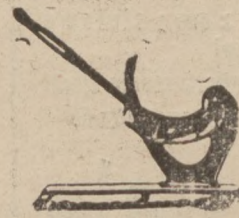
maneży pałakowych, maszyn
i narzędzi rolniczych

Wozy mieszkalne, beczkowsy do walców i plugów parowych, wozy robocze, aparaty do tuczenia cylindrów, maszynki do nitowania kół

DOGODNE WARUNKI! CENY NISKIE!

Fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza
St. MALINOWSKI ŚREM TEL. 17
ODDZIAŁ POZNAŃ, Pocztowa 30
TELEFON 2826

7006

„IDEAŁ”
nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Plugów Parowych T. z Fabryka Maszyn
Poznań, Św. Wawrzyńca 36. Telefon 6117 i 6950

Apel do krajowego przemysłu budowlanego

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszym piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyciach w fabrykacji materiałów budowlanych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swolch nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWN. „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

Sukces czy porażka?

W tych dniach doniosła nam prasa, że z Niemcami zawarliśmy prowizoryczną umowę drzewną. Większa część prasy wita ten fakt, jako wyłom w polsko-niemieckich stosunkach, mający być zapowiedzią rychłej likwidacji polsko-niemieckiej wojny celnej.

Jeżeli zważymy, że mimo zerwania stosunków handlowych z Niemcami, mieliśmy analogiczną prowizoryczną umowę, która wygasła w grudniu ub. r., to dojdziemy do przekonania, że w stosunkach niemiecko-polskich nie zaszły właściwie żadne zmiany, boć otrzymaliśmy dotychczasowy kontyngent 1,250.000 metrów kubicznych drzewa.

Warto jednak zastanowić się nad tem, dlaczego Niemcy, zdradzający taką nieustępliwość w pertraktacjach ogólnych, w odniesieniu do naszego eksportu drzewa poszli nam tak na rękę. Chyba nie z kurtuazji, ani nie w zamiarze zlikwidowania sporu drogą stopniowego porozumienia uczynili ten wyłom w wzajemnych stosunkach gospodarczych. Znamy zbyt dobrze naszego sąsiada, aby nie wiedzieć, że gwałtowna potrzeba ratowania swego przemysłu drzewnego skłoniła Niemcy do okazania gestu, który przez optymistów naszych przyjęty być może za objaw szczerzej chęci ze strony Niemiec. A na gest ten stać pana Hermesa, bo produkcja drzewna w Niemczech, mimo swej niedostateczności ma korzystne możliwości zbytu swego towaru przez Hamburg, więc stąd wynikająca jeszcze większa niedostateczność surowca musi być uzupełniona importem z sąsiedniego kraju, aby nie doprowadzić po-

tegoż przemysłu drzewnego do komplikacji i zastoju.

Polska, pozostająca pod presją ujemności bilansu handlowego, zgodziła się na prolongatę umowy, boć 1,250.000 m³ drzewa przedstawia wartość przeszło 200 milionów zł., a więc sumę która w każdym razie ma pewien wpływ na saldo bilansowe. Inna rzecz, czy mimo tej dorywczej korzyści cyfrowej zyskuje na transakcji gospodarka narodowa.

Jeżeli zważymy, że Polska eksportuje — zwłaszcza do Niemiec — materiał surowy, to łatwo zrozumieć, że eksperyment drzewny jest prostą eksploatacją, jeżeli nie dewastacją naszych lasów, że na tej operacji nie zarabiają szerokie warstwy robotnicze przemysłu drzewnego ani sam przeróbca przemysłu drzewny, który chyba w Polsce powinien być szeroko rozwinięty. Jeżeli bowiem nasz surowiec jest tani, jeżeli tania jest robocizna, to tani powinien być i gotowy produkt, wytworzony w polskich zakładach. Racjonalniej więc byłoby, gdybyśmy zamiast protegować masową wyprzedaż surowca, otoczyli należytą opieką nasz przemysł drzewny i dążyli do pozyskania rynków zagranicznych dla naszych gotowych wyrobów przemysłu drzewnego. Operacja ta nie dałaby może natychmiastowych korzyści, bo wymaga to pewnego przygotowawczego okresu, ale bądź co bądź pomnożyłaby czasem wartość eksportu, bo do ceny surowca dobilibyśmy idealną wartość robocizny i osiągnęlibyśmy w ten sposób konkretne korzyści z abstrakcyjnych wartości.

Józef Ziemkowski

Sposoby unieszkodliwienia marglu w glinie

Najgroźniejszą substancją, której obecność w glinie najbardziej utrudnia wypalanie dobrej cegły jest t. zw. margiel. Margiel powstały geologicznie wskutek równoczesnego osadzania się mułu glinianego i wapiennego, występuje w postaci pokładów, gdzie glina posiada nieodłączną domieszkę wapienia. Margiel znachodzi się w glinie w postaci płaskich, zaokrąglonych grupek, większych i mniejszych. Po wypaleniu zamienia się on, podobnie jak przy wypaleniu wapna, na tlenek wapna, czyli wapno palone, które chciwie łączy się z wodą, przyczem powiększa znacznie swą objętość i o ile poszczególne ziarna znajdują się blisko powierzchni cegły, natenczas powoduje odpryski, których ognisko stanowi biały punkt. Jeśli w cegle zbierze się większa ilość takich ziarn, wtedy następuje rozkruszenie całej masy, która wreszcie rozsypuje się w proch. Przy marglach o wysokim procencie wapienia, granica szkodliwości kończy się dopiero na ziarnie o grubości poniżej 1,5 mm. Margle o mniejszym procencie wapienia są bardziej miękkie, łatwiejsze do rozdrabniania i mniej szkodliwe.

Stosunek węglanu wapiennego do gliny w marglu oznaczyć można w przybliżeniu, rozpuszczając odważoną ilość np. 10 g. wysuszonego i sproszkowanego marglu w rozcień-

czonym kwasie solnym (1 część kwasu na 2 części wody), w nakrytej szklance. Gdy, mimo dodawania kwasu i podgrzewania, burzenie (gotowanie) ustanie, przesącza się cały roztwór przez jakikolwiek filtr (uprzednio dokładnie zważony). Następnie spłókuje się osadzającą się na filtrze glinę kilkakrotnie wodą destylowaną, potem suszy. Wreszcie waży się glinę wraz z filtrem i oznacza procentowy stosunek w ten sposób, że znalezioną ilość gliny (po potrąceniu wagi filtra) mnoży się przez 100 i dzieli przez liczbę gramów całej do badania użytej substancji (w tym wypadku 10 g.). Znaleziona liczba wyraża wprost procentową zawartość gliny; resztę, brakującą do 100 proc., stanowi węglan wapienny.

Sposób ten jest dla celów praktycznych zupełnie wystarczający, a uzupełniony praktycznymi próbami, celem ustalenia takiej grubości ziarna, przy której ustają odpryski, daje nam pewne podstawy do wyboru środków zapobiegawczych. Jeśli okaże się, że odpryskiwanie ustaje dopiero przy takiej grubości ziarna, której posiadaniem urządzeń mechanicznych osiągnąć nie można, wówczas pozostaje już tylko jedyny skuteczny, lecz kosztowny środek, mianowicie zmulenie gliny (Schlämmen).

Gdybyśmy jednak rozdrobnili margiel tak dalece, że nie

miałby siły tworzyć odprysków, to przecież nie możemy jeszcze twierdzić, że niebezpieczeństwo zostało w zupełności usunięte. Pod wpływem bowiem wilgoci powietrza, wnika-
jącej do wypalonych już cegieł, drobne ziarna palonego wapna gaszą się powolnie. Poszczególne zaś, choć drobne, lecz bardzo liczne, środki tego procesu wytwarzają zbiorową prężność w staczającej masie i powodują wkońcu rozluźnienie jej cząstek. Następstwem tego jest luszczanie się wyrobów wypalonych, które po pewnym czasie występuje i trwa tak długo, dopóki nie rozsypią się zupełnie.

Prężność z'arn wapna palonego występuje tylko w razie powolnego gaszenia, to też można uniknąć przykrych następstw tego przez przyspieszenie procesu gaszenia. Uskutecznić to można w ten sposób, że wyroby wywiezione świeżo z pieca, moczy się przez pewien czas we wodzie. Świeżo wypalony materiał wchłania chciwie wodę i doprowadza ją do swego wnętrza w takich ilościach, że zawarte tam ziarna wapna palonego gaszą się w szybkim tempie, przyczem z powodu nadmiaru wody, część wapna rozpuszcza się we wodzie i osadza się w innych porach, ustępuje więc niejako rozproszenie tych niebezpiecznych ośrodków prężności.

Warunkiem jest tu jednakowoż zupełne zamoczenie danych wyrobów i w tem właśnie tkwi główna trudność techniczna, szczególnie w odniesieniu do fabrykatów o większej masie. Moczenie takie odbywać się musi zależnie od masy przez 12—24 godz'n. Aby więc mieć gwarancję skuteczności, mocznia taka musiałaby mieć pojemność, odpowiadającą całodzienną produkcję pieca i w tem właśnie tkwi największa trudność, zwłaszcza przy produkcji, zakrojonej na większą skalę. Zgóry jednak zaznaczyć trzeba, że zabieg moczenia staje się bezskutecznym półśrodkiem przy krótkotrwałym moczeniu, gdyż woda ma wówczas zaledwie czas wniknąć pod powierzchnię, lub rozproszyć się po porowatym materiale, nie znajduje się jednak w koniecznym nadmiarze i wobec

tego nie spełnia swego głównego zadania. Polecane przez niektóre fabryki maszyn specjalne urządzenia do moczenia są właśnie takimi półśrodkami; pozwalają bowiem na kilkunastominutowe moczenie.

Jeżeli margiel występuje w postaci większych brył, to da się on w znacznej części usunąć prymitywnymi środkami, jak np. ręcznym wybielaniem. Margiel po wyschnięciu tworzy białe bryły, rzucające się zdaleka w oczy. Można więc na obszernym placu nawieść glinę w cienkiej warstwie, a po wysuszeniu na powietrzu i wybraniu marglu nawieść następną cienką warstwę itd. Większe bryły marglu dadzą się także usunąć zapomocą walców i innych maszyn do przerabiania gliny. Największe rozpowszechnienie zyskał w ostatnich czasach gniotownik (Kollergang). Najważniejszą funkcją gniotownika jest miażdżenie gliny ciężkimi walcami.

Dalszą maszyną, służącą do przerabiania gliny, najpowszechniejszą i najważniejszą jest walcownik gładki. W agregacie, złożonym z dwóch par walców; pierwsza, czyli górna para pracuje zwykle z szerszą szczeliną, gdyż zadaniem jej jest wstępne roztarcie gliny. Przecieranie kontynuuje druga para walców, nastawionych na węższą szczelinę. Te ostatnie walce stanowią odrębny typ, t. zw. walców precyzyjnych, gdyż dają się nastawiać na bardzo wąską szczelinę, która zależy od natury gliny, wzgl. występujących w niej zanieczyszczeń, waha się w granicach od 5—1,5 mm. Szczelina 1,5 mm. jest wskazana przy glinach marglistych.

Osobną grupę w rzędzie maszyn, służących do przerabiania gliny, stanowią maszyny do czyszczenia gliny. Przy maszynach tych wychodzi się ze założenia, by znaleźć sposób odłączenia przymieszek szkodliwych od gliny. Znalezienie sposobu uniwersalnego jest tu jednak bardzo trudne i maszyny te wskutek tego nie przyjmują się w szerszych kołach. Najpewniejszym środkiem pozostaje jaknajlepsze przerobienie gliny na zwykłych maszynach ceglarskich.

Przemysł sikawek motorowych

Stały postęp techniki wprowadzając mechanizację do wszystkich działów życia, nie ominął pożarnictwa i sikawek pożarowych.

Zamiast uciążliwej pracy kilku wzgl. nawet kilkunastu ludzi przy ręcznym pompowaniu pracuje mały motorek, a wydajność wody jest kilkakrotna.

Przemysł sikawek motorowych rozpoczął od budowania wielkich sikawek automobilowych, których działalność odnosiła się jednak tylko do miast, czyli takich osiedli, gdzie dobre drogi i dostateczna ilość wody. zezwalała na ich zastosowanie. Dla ochrony mienia ludności pozamiejskiej usługi ciężkich samochodów były problematyczne, a przede wszystkim dla mniej zasobnych gmin wiejskich za drogie.

Wymienione powyżej warunki skierowały wysiłki oddzielnych fabrykantów do wyprodukowania mniejszych, lżejszych i tańszych sikawek motorowych, które byłyby zastosowane do odmiennych warunków.

Tak więc zaczęto budować lekkie sikawki samochodowe 1 i 1,5 tonowe z wbudowanymi pompami o wydajności 800—1000 litrów na minutę. Sikawki te w pewnej mierze już lepiej dostosowane do stosunków w małych gminach, odpowiadają doskonale wymogom mniejszych miast, nie rozwiązują jednak całkowicie zadania ochrony wsi, gdzie nie zawsze mamy dojazd na twardej drodze, i nie zawsze dobry dostęp do wody.

Zaczęto więc myśleć o jeszcze lżejszych sprzętach, co doprowadziło do budowy dwukolnych sikawek motorowych.

Dwukolne sikawki motorowe zbudowane są jako przy-

czepki. Zaletą ich jest niska waga oraz wszechstronna możliwość manewrowania, skutkiem czego są one bardzo lubiane i coraz więcej się rozpowszechniają. Do poruszania tej sikawki w obrębie miejsca postoju nadaje się każda siła, także ręczna. Dla dalszego transportu można je przyczepić do każdego wozu lub samochodu. Przy małych motorówkach posunięto możliwość manewrowania tak daleko, że sikawkę samą można zdjąć z wózków i nieść na odpowiednie miejsce.

Sikawki te dopiero rozwiązały problem ochrony ogniowej na wsi. Są one lekkie, proste i tanie, tak, że każda gmina lub od miasta odległa fabryka jest w możności wydatek taki ponieść. Zaopatrzwszy zaś wszystkie gminy w takie sprzęty pożarnicze, możemy być spokojni o ochronę ogniową całych powiatów.

Jedną z najważniejszych zalet sikawek motorowych jest mała ilość obsługi. Moment ten jest bardzo ważny dla odległych obszarów dworskich, fabryk, młynów i innych placówek przemysłu, gdzie nie od razu można liczyć na pomoc sąsiedzką. Sprawa kosztów jest drugorzędna, gdyż różnica w cenie stanowczo zrównoważy się przy pierwszym pożarze. Remiza nie sprawia kłopotu, gdyż mała sikawka motorowa nie potrzebuje więcej miejsca od ręcznej. Również i mróz nie szkodzi sikawce, chroni się ją tak jak każdy samochód przez wypuszczenie wody z chłodnicy i pompy. Przy wyjeździe zimą najlepiej napełnić chłodnicę od razu gorącą wodą i puścić motor lekko już w czasie jazdy do pożaru. Obsługa sikawki dwukolnej jest tak prosta, że po jednorazowej instrukcji każdy strażak z powodzeniem ją obsługuje.

Sikawki motorowe mają pompy centryfugalne, co zapewnia im jeszcze i tę zaletę, że niemożliwe są przeszkody z powodu zanieczyszczenia, które tak często zdarzają się przy sikawkach ręcznych, gdy jakieś nieczystości dostaną się do wentyli.

Wobec tego sikawki motorowe uważać można za bardzo dobre i pewne w użyciu. Ponieważ wysoka wydajność wody zapewnia dużą pomoc przy pożarach, że wreszcie zakup ich nie przekracza możliwości budżetu mniejszych gmin, należy dążyć do tego, aby jaknajprędzej zaopatrzyć wszystkie gminy w małe sikawki motorowe, co byłoby najlepszym rozwiązaniem bezpieczeństwa ogniowego na wsi.

WIADOMOŚCI DROBNE

CLA WYWOZOWE I PRZYWOZOWE W POLSKO-NIEMIECKIM HANDLU DRZEWNYM

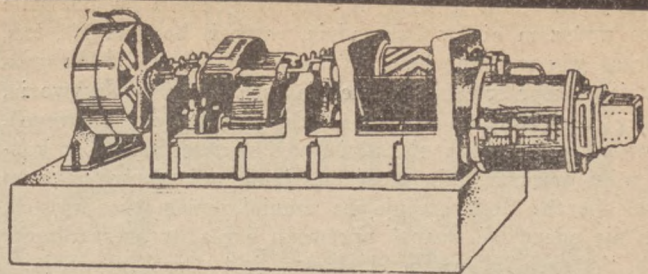
podpisano w ostatnim prowizorium, obowiązującym do 31 grudnia 1929 roku, a o ile nie zostanie wypowiedziane przed 1 października tegoż roku, to zostaje automatycznie przedłużone jeszcze o rok jeden bez zmiany, a mianowicie przy wywozie kontyngentu tartego drzewa z Polski do Niemiec w ilości 1,250.000 m³ opłaca niemieckie cło przywozowe w wysokości 1 marki od 100 kg. czyli 6 marek od 1 m³. Natomiast gatunki drzewa okrągłego opłacają polskie cło wywozowe 0.40 zł. od drzewa miękkiego i 0.20 zł. od drzewa twardego plus 10 proc. Niemieckie cło przywozowe wynosi od drzewa okrągłego marek 0.12 od 100 kg. Wyjęte z prowizorium jest drzewo olszowe, osikowe i bukowe, co do którego, jak również co do wywozu dykt, nie doszło jeszcze do porozumienia.

KONTYNGENT ŻŁOMU ŻELAZNEGO DLA POLSKI.

Rząd francuski ograniczył ostatnio kontyngent wywozowy na eksport do Polski żłomu żelaznego do 3.000 ton miesięcznie. Poprzedni kontyngent wynosił 10.000 ton miesięcznie.

CZY MOŻLIWY JEST EKSPORT CEMENTU DO RUMUNJI?

W raporcie referenta budżetu państwowego Rumunii za 1929 r. znajduje się następujący ustęp, streszczający poglądy rządu rumuńskiego na politykę celną: „Nie jest więcej dopuszczalne, by pod osłoną opłat celnych ustalonych bez najmniejszego kryterjum i tylko według interesów prywatnych i osobistych trwał nadal cały szereg przemysłów pasożytniczych, które nie mają innego celu jak zwiększać drożyznę, pauperyzować państwo, niszczyć dochody państwowe z opłat wwozowych i paraliżować tendencję do produkcji racjonalnej i taniej. Musi ustać nieprawidłowość, która zezwala np. na to, że nasze fabryki papieru sprzedają kg. papieru po 21 lei, który zagranicą kosztuje 10 lei, że fabryki cukru sprzedają cukier po 36 lei za kg., ofiarowany zagranicą za mniej niż pół ceny, że fabryki cementu żądają 2.800 lei za tonę, podczas gdy Polska może go dostarczyć za 1.200 lei. Musi ustać podatek ciążący na ludności biednej która zmuszona jest płacić za obuwie i ubranie ceny trzy razy większe niż te, które może ofiarować zagranicą. Nie jest dopuszczalne, by państwo o rolnictwie drobnym nakładało opłaty celne prohibicyjne na pługi i narzędzia rolnicze pod pretekstem popierania przemysłu, tak zwanego narodowego, któremu pozwala się sprzedawać te narzędzia o jakości bardzo niskiej, ale przy cenie podwójnej. Nie zapominajmy że państwa, które się otaczają chińskim murem od importu, muszą napotkać takie same traktowanie przy wywozie własnych produktów“.

Dostarczamy wprost z naszej fabryki
w Łagiewnikach, Górny Śląsk

według oryginalnych konstrukcji
znanej na całym świecie firmy
RICHARD RAUPACH, GÖRLITZ (Niemcy)

wszelkie maszyny cegielniane

i części zapasowe

do wyrobu cegieł, dachówek wszelkiego rodzaju,
cegieł szamotowych, rur glinianych,
rur drenowych i t. d. 6912

Ryszard Raupach
Sp. z ogr. odp.

Przedstawiciel: Inż. W. Robiński, Poznań
ul. Słowackiego 25

Wystawiamy
na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

Materiały budowlane wszelk. rodzaju poleca
GUSTAW GLAETZNER

Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek
Tel. 6580 POZNAŃ 3 Mickiewicza 36 zał. 1907 r.
adr. telegraf.: „Dachglaetznr“-Poznań.

Mathias Paulus

KATOWICE, ul. Słowackiego 13

Specjalna budowa pieców gazowych
ceramicznych, wapiennych i hutniczych.

Szybka i tania budowa, duża oszczędność w opale i nader ekonomiczna i łatwa obsługa. Zupełna gwarancja solidnego wykonania. Poprawa pieców wadliwie postawionych.

5728

Gen. Przedst.: Inż. W. Bańkowski
WARSZAWA, ul. Matejki 10, tel. 402-80.

Żądajcie broszury o zaletach wypалу gazowego.

WYWÓZ SZKŁA.

Wywóz szkła utrzymywał się w grudniu na poziomie nieco wyższym niż w listopadzie, wynosił bowiem 111 ton, podczas gdy w listopadzie 102 ton. W ciągu r. 1928 trwała prawie nieprzerwanie tendencja spadkowa w wywozie, szczególnie silna w zakresie szkła szybowego (taflowego). Wywóz naczyń waha się silnie, wykazuje jednakże w końcu roku większą odporność na trudności zbytu na rynkach obcych. Jednocześnie ze zmniejszeniem się wywozu daje się odczuwać wzrost przywozu szkła, w szczególności szyb, których głównym dostawcą jest Czechosłowacja.

PRZEMYSŁ CEMENTOWY NIEMIECKI W R. 1928.

Zbyt produkcji niemieckich związków cementu w 1928 r., wyniósł 7.57 milj. ton, wobec 7.34 milj. ton w r. 1927. Po doliczeniu zużycia własnego cementu przez przemysł żelazny oraz zbytu produkcji cementowni, nie wchodzących w skład niemieckich związków cementu, otrzymuje się ogólny obrót cementem w wysokości 8.4 miliony ton. Konsumpcja wewnętrzna, po odliczeniu ilości wywiezionej (okrągło 1 milj. ton), wyniosła około 7.3 milj. ton. Produkcja niemiecka, która już w roku 1927 przewyższyła produkcję przedwojenną zwiększyła się w dalszym ciągu w r. 1928. W Niemczech twierdzą jednakże, że wzrost ten nie dotrzymuje kroku rozwojowi przemysłu cementowego w innych krajach, ze względu na brak kapitałów w przemyśle budowlanym przyczem podkreślają, że wobec tego przystąpienie obecnie do międzynarodowego kartelu cementowego byłoby raczej szkodliwe, gdyż mogłoby spowodować dalsze zmniejszenie eksportu. W pierwszych 11 miesiącach 1928 r. eksport cementu z Niemiec wyniósł 979.998 ton. Walka przeciwko nowym przedsięwzięciom nienależącym do związków wymagała przyznania specjal-

nych zniżek dla niektórych obszarów. W razie gdyby się nie udało pokonać konkurencji, należałoby się liczyć z koniecznością rozwiązania zachodnio-niemieckiego związku cementowego. Chwilowo udałoby się zapewnić egzystencję tego związku chociażby do końca 1929 r.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERIAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 29. I. Firma Gustaw Glaetzner, Centrala materiałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murarskie „ilówki” za tysiąc sztuk 70,00 zł, loco cegielnia; cegły murarskie tonówki za tysiąc sztuk 75—85 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150,— zł loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 3,80 dla odsprzedawców, a 4,00 dla konsumentów loco Wapienna lub Pięchcin; cement portlandzki loco Poznań przy dostawie wagonowej za 100 kg. bez opakowania 8,95 zł, loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3,40 zł, za worek papierowy 0,55 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 22,00 zł; za beczkę 200 kg. 24,00 zł; za worek 50 kg. 6,75 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2,60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 12,00 zł; papa dachowa m. kw. nr. 80 — 1,10 zł; nr. 100 — 0,90 zł; nr. 125 — 0,75 zł; nr. 150 — 0,65, nr. 200 — 0,50 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3,00 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. wyższe; smoła destylowana za 100 kg. brutto za netto 35,00 zł; lepnik za 100 kg. brutto za netto 34,— zł; trzcina sufitowa w walekach po 20 Okw. m. z drutem cynkowanym za wałek 4,50 zł; z drutem żarzoną 4,20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny odpowiednio niższe.

Lublin, 28. I. Na rynku materiałów techniczno-budowlanych ożywienie małe z powodu czasu niesezonowego i masowych protestów, transakcje zawierane są wyłącznie za gotówkę, notowano: cegła ogniotrwała za 1000 sztuk loco budowa zł. 200—300, zależnie od gatunku, eternit za 1000 sztuk 510 loco skład, cement za 100 kg. loco skład 12, a loco wagon st. Lublin 11, kafle za sztukę: kwadratale niepolewane 0,20, polewane 0,55 (t. zw. berlińskie) 2, zagraniczne 3, komplet gruziadczych drzwiček hermetycznych I gat. 11, ruszta i płyty kuchenne za 1 kg. 0,55, piecyki za 1 kg. 1,50, kociołki za 1 kg. 1,35. Zapotrzebowanie bardzo niskie. Tendencja słaba.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 28. I. Dom Handlowy A. Gepner, Grzybowska 27 w Warszawie, notuje następujące ceny za 1 kg.: cyna Banka w blokach zł. 12, ołów hutniczy zł. 1,15, cynk hutniczy zł. 1,35, antymon zł. 2,40, aluminium zł. 4,50, blacha cynkowa cena zasadnicza zł. 1,68, blacha mosiężna zł. 3,60—4,50, blacha miedziana zł. 4,40.

Katowice, 28. I. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.) oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwa dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł. loco stacja wysyłająca.

Warszawa, 28. I. Firma Ch. Grün i Synowie w Warszawie, Nalewki nr. 11, notuje za 1 kg. następujące ceny zasadnicze w złotych: blacha miedziana 4,40, blacha mosiężna 3,70, blacha aluminiowa 6,75, pręty mosiężne 3,60, pręty miedziane 4,70, ceny orientacyjne: cyna Banka lut. Straits 11,75, antymon 2,35, ołów hutniczy 1,15.

Londyn, 28. I. Srebro 26¹/₁₆, na dostawę 26¹/₈, złoto 84,11¹/₂ d. za 1 uncję.

TENDENCJA NA ŚWIATOWYCH RYNKACH SUROWCA.

Po okresie świątecznego zastoju, obroty rynków światowych wzmożły się cokolwiek. Jedynie na rynkach metalowych zupełny brak ożywienia. Niektóre rynki produktów roślinnych żyły, co należy pożytywać jako reakcję w stosunku do okresu minionej depresji.

Węgiel. Na międzynarodowych rynkach węgla utrzymuje się sezonowa korzystna koniunktura. We Francji i Belgii dobry popyt na węgiel opałowy w związku z ostrym przebiegiem tegorocznej zimy. Rynki angielskie wykazują lekką poprawę. Sytuacja dla węgla zagłębia Rulhry nadal niekorzystna. Zbyt niemieckiego syndykatu pogorszył się znacznie w grudniu r. ub. w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Żelazo. Rynki żelaza fętko wzmocnione. Szczególnie poszukiwane jest żelazo sztabowe, co doprowadziło n'emal wszystkie rynki do zwykłych notowań. Przemysł francuski jest zatrudniony na przeciąg najbliższych 3 do 6 miesięcy. Na brukselskiej giełdzie żelaza tendencja dla cen zwykła. Belgijski przemysł przetwórczy otrzymał z początkiem roku poważne zagraniczne i krajowe zamówienia.

Wywórczość żelaza i stali w Anglii w grudniu r. ub. w porównaniu z miesiącami poprzednimi zmalała w dalszym ciągu. Ceny żelaza niemieckiego pozostały niezmięnione.

Wszelkie materiały budowlane

jak :

**cement, wapno budowlane
i hydrauliczne, cegłę,
gips, żłoby glazurowane
gwoździe, smołę, lepnik, łupek
naturalny, papę dachową,
dachówkę azbestowo-cementową
„Eternit“**

**specjalną papę asfaltową „Korolit“
„Kastor“ płyn izolacyjny przeciw
wilgoci i przeciekaniu wody
oraz wszelkie inne artykuły w za-
kres budownictwa wchodzące**

dostarcza :

**„MATERIAŁ BUDOWLANY” TOW. AKC.
W POZNANIU
UL. SEW. MIELŻYŃSKIEGO 23 (dom Strzechy Budowniczych)
TEL. 29-76 i 38-74**

**ODDZIAŁ w BYDGOSZCZY
ul. Florjana 8, tel. 20-18**

**ODDZIAŁ w TORUNIU
ul. Żeglarska 27, tel. 643**

**BIURO SPRZEDAŻY W GRUDZIĄDZU
ul. Ogrodowa 23, tel. 950**

5997

Cynk. Nastroj rynku niezdecydowany. Sprzeczne pogłoski w kwestji przystąpienia Ameryki do europejskiego kartelu, spowodowały lekki spadek cen.

SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w d. 24 stycznia 1929 r. w złotych (podług danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”).

a) za 1 tonnę franco wagon stacja załadowania:	zł gr
Surowka „Starachowicka” (franco wagon huta) Nr. 0	205.—
Surowka „Starachowicka” (franco wagon huta) Nr. 1	200.—
Surowka „Starachowicka” (franco wagon huta) Nr. 2	195.—
Złom żeliwny (fragment lany, zagraniczny)	170.—
Żelazo handlowe krajowe	350+2%
Bednarka gorąco walcowana	422,5+2%
Walcówka (druć okrągły od 5½ do 13 mm., kwadratowy od 5¼ do 8 mm.)	398.50
Blacha (cena zasadnicza) gruba 5 mm. i wyżej	432,5+2%
Blacha cienka do 5 mm.	525+2%
Koks karwiński	67.—
Koks górnośląski twardy	47.50
Koks górnośląski miękki	47.50
Węgiel kowalski myty cieszyński	67.—
Węgiel górnośląski gruby	37.—
Węgiel górnośląski kostka	38.50
Węgiel dąbrowski gruby	34.80
Węgiel dąbrowski kostka	36.30
Cegła ogniotrwała normalna	97.57
Cegła ogniotrwała kopułakowa	107.50
Gлина ogniotrwała mielona	60.—
Mączka szamotowa	80.—
Zaprawa szamotowa	70.—
Kamiień wapienny	7.—

RURY ŻELIWNE.

Centralne biuro sprzedaży Polskich Odlewni Rur w Warszawie, ul. Nowy Świat 35 notuje w dn. 24. 1. 1929 następujące ceny w złotych za 100 kg., obowiązujące do odwołania:

Rury wodociągowe (stojąco łane)	zł. 58,50
	+ dopłata rozmiarowa
Fasony zależnie od typu i rozmiaru o zł. 13 do 25 drożej za 100 kg.	

Ceny powyższe należy rozumieć franco wagon stacja załadowania przy pełnowagonowych zamówieniach.

BLACHA CYNKOWA.

Związek Górnośląskich Hut Cynkowych notuje zasadniczą cenę blachy cynkowej za 1 tonę metr. franco wagon huta:

przy zamówieniach powyżej 30 t.	35 fszt. — s. — p.
przy zamówieniach do 30 t.	35 fszt. 10 s. — p.

GWOŹDZIE I DRUT.

Centralne Biuro Polskich Fabryk Gwoździ i Druć w Warszawie, Królewska 26, notuje następujące ceny za 100 kg. loco stacja odbiorcza:

Gwoździe	zł. 65.—
Druć ocynkowany	zł. 97.—
Druć inne	zł. 80.—

Dopłaty za wymiar i gatunek według specjalnych cenników. Od powyższych cen zasadniczych udzielają się rabaty:

Na gwoździe i druty ocynkowane do 5 proc. Na druty inne do 10 proc.

Rabaty są zależne od ilości i specyfikacji towaru.

DRUT KOLCZASTY.

Centralne Biuro Polskich Fabryk Gwoździ i Druć w Warszawie, Królewska 25, notuje w dniu 24. 1. r. b. następujące ceny za 100 kg. franco wagon stacja nadawcza:

	Druć kolczasty	
	czarny	ocynkowany
cena zasadnicza	zł. 80.—	zł. 97.—
dopłata	zł. 30.—	zł. 40.—
	razem	zł. 137.—

W razie żądania drutu kolczastego o określonej wadze na koziółku, dopłata wynosi za rozważanie zł. 10.— za 100 kg.

Ceny powyższe rozumieją się brutto za netto, co znaczy, że waga liczy się łącznie z koziółkami, za druty kolczaste normalne, t. j. o średnicy 2,5 mm. z pęczkami o 4-ch kołcach, rozmieszczonemi w odstępach 60—75 mm.

ZŁOTY W DNIU 28 STYCZNIA 1929 R.

Gdańsk przekaz 57.76—57.90, gotówka 57.79—57.93, Berlin przekaz na Warszawę 47.125—47.325, przekaz na Katowice 47.10—47.30, przekaz na Poznań 47.10—47.30, gotówka grube 46.975—47.375, Żurich przekaz 58.20, Londyn przekaz 43.25, N. Jork przekaz 11.25, Bułkarszt przekaz 18.45, Budapeszt gotówka 64.10—64.40, Praga przekaz 378.25, Medjolan przekaz 214.50, Wiedeń przekaz 79.595—79.875.

Gustav Ewald

G. m. b. H.

Cüstrin-Neustadt

**SIKAWKI i przybory
pożarnicze. Sikawki
ręczne i motorowe
wszystkich wielkości.**

Nowość!

Motorowa pompa do brudnej wody

o wydajności do 2400 litrów na minutę

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze
ADAM KRYSIEWICZ
Poznań, św. Marcin 16-17

6680

FABRYKA OGRZEWAŃ CENTRALNYCH I APARATÓW

Inż. I. H. B. Teepe
Łódź, ul. Kopernika 40.

Rury żebrowe

z kutego żelaza o długościach do 6-ciu metrów
Rejestry z rur żebrowych. Nagrzewnice powietrzne
Proszę zażądać specjalnego katalogu. 6284

Fabryka Kafli i Cegielnia

Oskara Arkina, Grodno
Zakłady fabryczne: ul. Górna 45, telef. 230.

Poleca

6707

**Kafle berlińskie i kwadratowe, polewane i nie-
polewane różnych gatunków. Wyrób specjalnych
przenośnych piecyków kaflowych.**
Cegła ręcznego i maszynowego formowania.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedyne na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codziennej korespondencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł., które za zapytanie będzie następnie ogłaszane aż do wzięcia oferty. Firmy zaś, zgłaszające się na zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł. Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dostarczyć jakiegokolwiek obiektu zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwyraźniej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 4334. firmy, dostarczającej łaźnie (parnie) pokojowe w formie szafek, w których się siedząco nagrzewa; źródłem ciepła w nich jest spirytus tak zw. Krutztermalbad.

Nr. 4356. fabryki, wyrabiającej korki koronne do butelek (Kronenkorken).

Nr. 4357. zastępcy na Polskę opon i detek marki „Dunlop“, „Michelin“ i „Pirelli“.

Nr. 4361. firmy, dostarczającej pastę do srebrozenia na zimno przez nacieranie metalu cynkowego i cynowego.

Nr. 4386a. firmy, dostarczającej blachy emaljowane dla celów piekarskich i cukierniczych.

Nr. 4388. fabryki, wyrabiającej żelazno-lane niecki do mieszania mięsa; wewnątrz emaljowane lub szlifowane z powłoką ochronną przeciw rdzy (bez podstawy).

Nr. 4401. fabryki krajowej, dostarczającej glazurę na kafle.

Nr. 4410. firm, dostarczających patentowych spinaczy śrubkowych oraz innych dla potrzeb bielizniarstwa.

Nr. 4452. firmy, dostarczającej gramofony i płyty gramofonowe (w Warszawie lub w Wilnie).

Nr. 4454. fabryki wyrobów alpakowych oraz galwanizowanych.

Nr. 4474. firmy krajowej, wyrabiającej wiertarki kołodziejskie do piastów (Nabenbohrmasch.).

Nr. 4483. fabryki, wyrabiającej tarcze zegarowe (Zifferblatt) do hektaromierzy.

Nr. 4492. firmy, dostarczają. drut stalowy lany.

Nr. 4499. wszystkich wytwórni w Polsce, wytwarzających ekshaustery oraz wentylatory.

Nr. 4503. krajowej fabryki, dostarczającej klucze do zamków do szaf i szuflad.

Nr. 4519. fabryki krajowej, wyrabiającej plomby ołowiane z drutem.

Nr. 4524. fabryki, która fabrykuje puszki do herbaty na 2, 5 i 10 kg.

Nr. 4526. firmy, dostarczającej cegłę magnezytowaną.

Nr. 4527. fabryki, wyrabiającej młynki do mielenia piasku, lub firmy, posiadającej zastępstwo na te maszyny.

Nr. 4528. fabryki lub hurtowni, dostarczającej hegary blaszane, emaljowane, szklane.

Nr. 4529. firmy, dostarcz. koneweczki „Frenkla“.

Nr. 4530. firmy, dostarczającej baseny emaljowane.

Nr. 4537. fabryki w Polsce, która wyrabia żelazne ogniska do pieców kąpielowych.

Nr. 4539. fabryki lub hurtowni, dostarczającej pluskiewki stalowe, mosiądzowane z napis. „Lavit“.

Nr. 4547. firmy, dostarczającej patentowane amerykańskie automatyczne kładki do firanek (Springroller t. zw. Shpring Skade Roller Excelsior).

Nr. 4548. firmy, dostarczającej biczyśka kręczone (t. zw. Echte Friester Peitschenstöcke).

Nr. 4564. Fabryki krajowej najdoskonalszych radioaparatów.

Nr. 4565. Fabryki zagranicznej, mającej generaln. przedst. w Polsce na najdoskonalsze radioaparaty.

Nr. 4567. Czem spajać zbite części porcelany, izolatory do przewodów elektr. pod naciskiem 500 kg.?, co to jest za materiał i skąd go się sprowadza?

Nr. 4569. Kraj. fabryki, która wydusza żelazną blachę 10 proc. z cilićum domieszanem na transformatory i gdzie można nabyć te blachy.

Nr. 4570. Firmy, która prowadzi nagrobki i płyty granitowe hurt., wzgl. fabrycznie.

Nr. 4572. Fabryki, wyrabiającej mechaniczne prasy do płyt cementowych, t. zw. prasę z dźwignią kołankową do wyrobu płyt, wielkości 300 × 300 mm.

Nr. 4573. Fabryki, wyrabiającej filter ocynowany do pomp.

Nr. 4574. Fabryki, wyrabiającej masowo blaszane skrzynki do radioaparatów.

Nr. 4580. Firmy, dostarczającej bednarki zimno walcowane z jednej strony karbowane (nacinane w dowolnych wzorach), grubość około 1,3 do 1,5 mm., szerokość 33 mm.

Nr. 4581. Fabryki, wyrabiającej szczotki stalowe.

Nr. 4582. Firmy, dostarczającej oliwiarki blaszane.

Nr. 4584. Fabryki, wyrabiającej lakierowane kłamry kładkowe.

Nr. 4585. Fabryki, wyrabiającej kłódki.

Nr. 4593. Fabryki, wyrabiającej ołowiane tubki do kremów.

Nr. 4606. Fabryki, która wyrabia stearynę.

Nr. 4607. Fabryki kraj., wyrabiającej mosiężne i niklowane zawiasy do siedzeń klozetowych, t. zw. Klosettscharniere.

◆ PRZETARGI ◆ SUBMISJE ◆ LICYTACJE ◆

PRZETARG

Dyrekcja Kolei Państwowych w Warszawie w dniu 14 lutego 1929 r. ogłasza przetarg na dostawę:

w m³: 40000 tleuu, 1000 acetyleny, 300 wodoru, w m²: 350 szkła sygn. tafl. mleczn. 250 jak wyżej jednostr. powlekan., 2100 czerwonego, 300 żółtego o wym. tafl. nie mniejsz. jak 50×80 cm. i grub. 3 mm. w kg: 100000 węgla drzewn. 100000 karbidu o granul. 35-80 mm. 6000 pytochlony, 80000 karbolineum, 800 żelazo-cyanku potasu, 3000 pomeksu w kawalk., 8000 smoły drzewn., 50000 smoły gaz. preparow., 5000 smoły asfalt., 50000 terpentyny malar., 7000 sody amonjak. 10000 sody kryst., 30000 mydła szar., 7000 mydła twarde., 12000 ługu sodow., 6000 chlorku wapna, 12000 minji żel., w szt.: 1 600 000 zatyczek żel. różn. wym., 335 przebijaków kowalsk., dł. 210×27 mm. koniec cienki o 10 mm., 200 jak wyż. ślus. dł. 160×12 mm., koniec cienki o 6 mm., 1200 przecinaków kowal. wagi 1,4 kg. każdy ze stali Baidona T. 5,700 jak wyż. ślus. dł. 8" ze stali Baidona T. 5 26×13 mm., 264 tarników równiak, do drzewa dł. 12, 14 i 16 i 18", 18 zacisków do świrdrów od 0-13 mm. dwuzacisk. z pierśc.; w szt. 4800 wkretów żel. do metali różn. wym.

Ogólne przepisy, dotyczące warunków technicznych i przetargów na PKP. są do nabycia w Wydziale Zasobów, Al. Jerozolimskie Nr. 1-3, pokój Nr. 10.

PRZETARG.

Ministerstwo Komunikacji zawiadamia o przetargu ofertowym, który odbędzie się dnia 19 lutego 1929 r., o godz. 11-tej na sprzedaż starej miedzi.

Szczegółowe ogłoszenia zamieszczone są w „Monitorze Polskim” Nr. 22 z dnia 26. 1. i „Epoce” Nr. 25 z dnia 25. 1. 1929 r.

Pocztowa Kasa Oszczędności Oddział w Krakowie ogłasza

PUBLICZNY PRZETARG OFERTOWY

na sprzedaż materiałów budowlanych a mianowicie:

1. żelazne materiały budowlane, jak: blachy, klamry do rusztowań, drzwiczki wentylacyjne, blaszki kontowe i t. p.
2. materiały do instalacji centralnego ogrzewania, jak: flansze, uchwyty do rur, śruby, haki i t. p.
3. materiały do instalacji wodociągowej, jak: mufy cynkowe, trójniki, rury lano-żelazne i t. p.
4. materiały do instalacji gazowej, jak: rury gazowe, mufy redukcyjne, niple i t. p.
5. materiały do instalacji elektrycznej, jak: lampy do oświetlenia budowy, przewody elektryczne, łuki, puszki i t. p.

Materiały powyższe obejrzeć można za uprzednim zgłoszeniem się w Dyrekcji Oddziału PKO. w Krakowie. Oferty w zalakowanych kopertach bez nagłówków z dowodem złożenia wadium w wysokości 10 proc. sumy ofiarowanej na konto czekowe Nr. 401,900 składać należy w wymienionym Oddziale PKO. do dnia 15 lutego 1929 r. do godziny 12 w południe.

PRZETARG.

Urząd Wojewódzki Dyrekcja Robót Publicznych w Krakowie ogłasza niniejszem publiczny przetarg ofertowy na wykonanie robót:

1. ślusarko-kowalskich.
2. kafłarskich

w Gmachu Akademii Górniczej w Krakowie.

Warunki szczegółowe i ogólne przetargu oraz wzory krat i balustrad przeglądać można w biurze Państw. Kierownictwa budowy Gmachu Akademii Górniczej w Krakowie, ulica Krupnicza 12 — gdzie można również nabyć formularze ofertowe za zw. ot. kosztów ich sporządzenia w kwocie 3 złotych.

Oferty o cenach stałych sporządzone ściśle według obowiązujących przepisów, należy składać w Biurze Naczelnika Oddziału budowlanego Dyrekcji Robót Publicznych w Krakowie, Rynek Gł. Krzysztofora II p. do dnia 11 lutego 1929 do godziny 10-tej.

Za Wojewodę:

Inż. Henryk Dudek w. r. Dyrektor Robót Publicznych.

PRZETARG

Wileński Urząd Wojewódzki (Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych) ogłasza pośmienny przetarg ofertowy na urządzenie ogrzewania centralnego i wentylacji gmachu warsztatów przy Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie.

Przetarg odbędzie się w dniu 5 lutego 1929 roku o godzinie 12-iej w Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych w Wilnie, przy ulicy Magdaleny 2, pokój Nr. 78.

Za Wojewodę inż. A. Przygodzki.

PRZETARG.

na sprzedaż 2571,55 drewna użytkowego sosnowego 233,38 m³. drewna użytkowego jodłowego i świerkowego 174,23 drewna użytkowego olszowego i 69,38 m³. drewna użytkowego dębowego i jesionowego z Nadleśnictwa Przedbórz odbędzie się dnia 13 lutego 1929 roku o godzinie 12-iej w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, przy ul. Lubelskiej 53.

Informacyj udziela Dyrekcja L. P. w Radomiu oraz Nadleśnictwo Przedbórz.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

PRZETARG

Na sprzedaż 1618 m³ dębiny użytkowej w tem 164 m³ fornierowej i dyktowej oraz 885,56 m³ drewna użytkowego sosnowego w dłużycach z Nadleśnictwa Lublin odbędzie się dnia 6 lutego 1929 r. o godzinie 12 w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu przy ul. Lubelskiej 53.

Informacyj udziela Dyrekcja L. P. w Radomiu oraz Nadleśnictwa Lublin przy st. kol. Świdnik.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

PRZETARG PUBLICZNY

ogłasza Kierownictwo Budowy Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego na Bielanych, w dniu 11 lutego 1929 roku na wykonanie instalacji elektrycznej w Internacie Męskim Instytutu.

Oferty wraz z kwitem Centralnej Kasy Państwowej na złożone wadium w wysokości 5 proc. należy składać do godziny 11-iej wymienionej daty w biurze Kierownictwa, Krakowskie Przedmieście 17. Tamże można otrzymać ślepe kosztorysy i inne dane codziennie w godzinach urzędowych.

PRZETARG.

Magistrat miasta Szamocina ogłasza niniejszem piśmienny publiczny przetarg ofertowy na roboty związane z całkowitem położeniem 2000 mtr.² nowego bruku, łącznie z dostawą wszelkich do prac tych potrzebnych materiałów.

Bliższych informacji udziela się codziennie w biurze Magistratu w godzinach urzędowych.

Magistrat (—) Józefowski.

Gazownia miejska w Gnieźnie ma do oddania
około 100 ton

smoły gazowej.

Oferty na 100 kg. smoły loco bocznica
Gazowni należy kierować do

**Dyrekcji miejskich zakładów
dla światła i wody w Gnieźnie.**

7032

Motory elektryczne

od 1/2 do 200 P. S. nowe i używane — na każde napięcie, ma tanio do oddania 6887

ADOLF SUCHOLD, Biuro inż., Gdańsk, Brabank 22. Telefon 26627.

Sprzedam maszyny do obróbki drzewa

1 motor urządzony na ropę, 16 konny, **1 trak** leżący 1000 m/m przeciąg, **1 piła tarczowa** z stołem, **1 piła taśmowa** 700 m/m, **1 wyśloblarka**, **1 ostrzałka**, ca. 18,0 m transmisje, pasy 6995

J. Pustal, Miejska-Górka, pow. rawicki.

Lokomobile

90, 60, 30 i 20 HP. w dobrym stanie, tanio sprzedaje 7002

AJZENSZTAT, LUBLIN
1-go Maja 49.

MOTOCYKL OPEL

6978

ca. 112 K. S. z martwym biegiem, należyce wyreperowany (nowy cylinder i nowa kolba), koło przednie na sprężynach, gumy 28x2, w dobrym stanie, światło acetyl., hupy, narzędzia i wszelkie przybory, z dowodem rejestracyjnym do natychmiastowego użytku, sprzedam za 375,— zł netto.

OTTO MIX, POZNAŃ, UL. KANTAKA 6a

Motor ropowy

(System Diesel'a) 18 P. S. — **wiertarkę** na zapęd motorowy oraz **gwinciarke** sprzedaje tanio

FADENRECHT, Handel maszyn rolniczych
Tiegenhof - Gdańsk 6987

Zapytania uprasza się w języku niem.

Natychmiast do sprzedania 1 postaw walcowy

podw. 300-1000 mm najnowszego modelu, bardzo mało używany, jak nowy. **1 postaw** pojed. 300-500 mm w bardzo dobrym stanie, **1 łamacz** pojed. (Brechtstuhl) walce 300-400 dla młynów olejnych bardzo mało używany, jak nowy.

Wszelkie maszyny są niemieckiego fabrykatu. 7020
Willi Kirchhoff, inż. cywilny — Budowa młynów
Bydgoszcz, Aleje Mickiewicza 12. Tel 227.

Lanza ciągowka polna

Na sprzedaż używany, lecz bardzo dobrze utrzymany, **traktor (Feldbank Lanz)** 38 K.M. z kompl. plugiem 4 skibowym fabrykatu „Eberhard” do głębokiej orki, z narzędziami. Zapęd ropą, 2 cylindry.

Traktor po generalnym remoncie z nakładem wielu nowych części.

Obejrzeć można w ruchu. Z powodu zmiany własności tanio do oddania za **8000 zł.**

Fabryka Maszyn i Kotleńnia

J. Zdunek, Ostrów (Wlkp.) 6997

Lokomobile 90 K. M.

„Förster Magdeburg”, 9 atm., 1900 roku, 62 metry kwadrat. powierzchni ogrzewania, po gruntownym remoncie, korzystnie sprzedaje **Inż. Z. i J. KLOTZ**

Bydgoszcz, Grodzka 30. Tel. 15-45.
6984

1 piła taśmowa

na łożyskach kulkowych, 800 mm., **1 piła tarczowa** na drewnianym stole 1 x 1,50, **1 heblarka walcowa** grubościowa 600, **1 kombinowana wyrówniarka i żłobiarka** 500, **1 gryzarka** o stole żelaznym 800 x 800, **1 motor Bergmann** na prąd stały 21 K.M. Wszystkie maszyny w ruchu z przystawkami, transmisjami, wałami i łożyskami oraz pasami, okazyjnie z powodu likwidacji przedsiębiorstwa na sprzedaż. Informacje u firmy

P. Frauendorf i S-ka

Hallera 7 **TCZEW** Telefon 32 6982

Dynamomaszyna

„SIEMENSA” 110 kw., 425 obr., 240 V., 3 łożyskowa, komplet z tablicą rozdzielczą, tanio do sprzedania **WOŁKOWICZ, Łódź, Kilińskiego 79**

7017

Lokomobile

7008

fabr. Garrett Smith, o sile ca. 30-35 K. M. w dobrym stanie, nadająca się do ustaw. na fundament, bardzo tanio sprzedam. **Poznań, Poczta 30, tel. 28-26. Malinowski.**

MAM DO ODDANIA

korzystnie i na dogodnych warunkach spłaty:

jedną młocarnię parową angielską 60 x 24" gruntownie wyremontowaną pod gwarancją gotową do natychmiastowego użytku,

jedną młocarnię Ruston-Proctor 54" potrzebującą naprawy,

jedną lokomobile Ruston-Proctor. r. bud. 1914, pow. ogrzew. 18,647, nacisk 8 Atm. w bardzo dobrym porządku,

jedną lokomobile fabr. Flöthers, r. bud. 1890, nacisk 6 Atm., pow. ogrzew. 16,12 gruntownie wyreperowaną, gotową do natychmiastowego użytku,

jedną lokomobile Hornsby, r. bud. 1900, 6 Atm., pow. ogrzew. 15,03, potrzebującą remontu,

jeden motor przewoźny benzolowy fabr. B. M. W. 14/18 KM. w zupełnym porządku jak nowy,

jedną lokomobile stacjonowaną fabr. Wolf, 10 Atm., r. bud. 1897 — 35 KM. potrzebującą naprawy. 7019

ST. JANISZEWSKI, fabryka maszyn Kostrzyn (Wlkp.).

Parowóz

normalnotorowy 2-3 osiowy, mocy około 250 KM. lub **lokomotywę silnikową** na tor normalny, wypożyczymy na 6 miesięcy. Szczegółowe oferty składać: 7003

Bolesław Markiewicz, Warszawa, ul. Sienkiewicza 4 m 15

1 używana w dobrym stanie

jednosłupowa strugarka

fabr.: Billeter & Klunz, z napędem stopniowym,
2 suporty z belką poprzeczną
i bocznym suportem.

Długość strugania	4000 mm
Wysokość	1000 mm
Szerokość	1400 mm
Waga	ok. 22.000 kg.

Zapytania uprasza się kierować

HEINRICH SONNENBERG, Act. Ges. BERLIN Neukölln,
Köllnische Allee a. d. Brücke. Tel. F2 Neukölln 6756.

Zastępcy na Polskę:

INDUSTRIE-LLOYD, Sp. Akc., KATOWICE.
Rynek 11. Tel. 12-38. 6953

Motor 16 H.P.

stojący ropny systemu Diesel firmy Motorenwerke Mannheim mało używany na sprzedaż. Oferty do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 7040.

Pilniki i świdry do metali,

nowe, pierwszorzędnych fabrykatów, różnych wymiarów, sprzedam za pół ceny
M. Broński, Poznań, ul. Nowa 6 Tel. 37-64 7034

Bacność! Nadzwyczajna okazja!

Większa ilość

TARCZ SZLIFIERSKICH

od 40 mm. do 600 mm. Ø, również fasonowe po cenach
wyjątkowo niskich okazjnie do sprzedania. Łaskawe
zapytania do adm. „Rynku Metal. i Masz.“ pod nr. 7037.

Dobra okazja!

1 para walcy młynskich nowych 800×350 z całym urządzeniem
1 „ kamieni z gazami jedwabnymi
1 auryka, transmisja z kołami pasowymi i pasami,
elewatory z gurtami i czerpakami, kamienie zapasowe
bardzo tanio do sprzedania. 7039
PIOTRKÓW, „AMPER“.

NA POMORZU

nieruchomość fabryczna

z boczną kolejową 20 000 m² placu do sprzedania. In-
formacji udziela się w Warszawie skrzynka pocztowa
Nr. 518 lub tel. 508-18. 7014

Sprzedam

DYNAMOMASZYNE

prądu stałego 220 v. 39 KW. 1230 obrotów, Siemens Schu-
ckert, bardzo mało używana. Sprzedam REZERWOAR
ŻELAZNY o pojemności 17 000 kg. cylindryczny Ø 260
mm, wysokość 3500 mm, prawie nowy — Kupię DY-
NAMOMASZYNE prądu zmiennego 220/380 v, 30-40
KW. — Dr. Haupt, Dąblany k. Lwowa. 7006

Maszyna do grawerowania

mało używana

do sprzedania.

Obejrzeć można takową we firmie

K. Greger, 6985

Poznań, ul. 27. Grudnia 20.

Pierwszorzędna egzystencja.

W wielkim mieście b. zaboru pruskiego w centrum miasta jest do na-
tymiasłowej sprzedaży kompletnie urządzona

fabryka maszyn z odlewnia żelaza

z zapasem materiałów, narzędzi, modelami i t. p. na własnej nieru-
chomości. Fabryka jest w pełnym biegu. Maszyny jak również nieru-
chomość mogą być oddzielnie sprzedane. Cena wyjątkowo niska.

Łaskawe zgłoszenia upraszam pod „Świetna egzystencja“ do „PAR“
Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11. 7031

MAŁA FABRYKA

maszyna rolniczych i narzędzi z dużą klientelą
i znacznymi zamówieniami korzystnie do odstąpienia. Niski
czynsz. Kontrakt najmu do 1933 r. Wygodne mieszkanie,
składy i warsztatowe pomieszczenia. Urządzenie i zapasy
muszą być przejęte drogą kupna. Mogą być również spół-
nicy z gotówką ok. 20 000 zł. Oferty do admin. „Rynku
Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 7015.

Rutynowani kupcy - żelazniacy

zaprowadzeni w b. dzieln. pruskiej majątkowo od-
powiedzialni poszukują poważnych

przedstawicielstw branży

metalurgicznej, a głównie okuć. Zgłoszenia przy-
jmuje „PAR“ Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod
nr. 4,261. 7027

Na Powszechnej Wystawie Krajowej

ku uwadze Firm pozamiejscowych! Przyjmie funkcję

SPRZEDAWCY - ZASTĘPCY

w branży technicznej, obrabiarek, maszyn, motorów
i artykułów żelaznych rzutki samodzielny kupiec. Refer-
encje na żądanie. Uprasza się zgłoszenia kierować do
adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 7035.

Kierownik techniczny

pierwszorzędny fachowiec dla urządzenia i prowadzenia
powstać mającej fabryki siekier, poszukiwany. Zgłoszenia do
adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 6949.

Książkowego

biegłego korespondenta polsko-niemieckiego, znającego dokładnie branżę maszyn rolniczych, kawalera, poszukuje natychmiast fabryka maszyn w mieście pow. w Wielkopolsce.

Zgłoszenia z podaniem referencji i wymaganej pensji pod B. M. do adm. „Rynku Metal. i Maszyn.” pod nr. 6992

KUPNA

Motor elektryczny

7007

410 volt, 15 KM (może być o parę KM słabszy), o obrotach niżej 1000 na minutę, używany, lecz dobrze utrzymany, poszukuję. Oferty z podaniem fabrykatu i ceny uprasza Leon Żurowski, Skład drzewa i obróbka, Poznań ul. Raczyńskich 3-4 (przy Placu Bernardyńskim), tel. 1087

Szlam akumulatorowy

kupuję w każdej ilości. Oferty proszę skierować do „PAR”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 5,46. 7029

Kupię tokarnię pociągową

do żelaza, używaną lecz w dobrym stanie, o rozstępie w kłach od 1,500-2,500 mm, wysokość w kłach nad łożem od 200-250 mm, wysokość kłów w wykroju od 400-550 mm, z kompletem kół zmiennych i wszystkimi przynależnościami należące do kompletu tokarni. Oferty pod M. MULICKI, Dobromil (Małopolska) 7022

Poszukuję używanego **motoru benzynowego** mocy 2 koni i **gwinciarzki** na śruby 3/8" do 1" włącznie. Zgł. do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 7042

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

„Materjał Budowlany” T. A. w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 3

Zima zbliża się ku schyłkowi a na sezon wiosenno-latowy roku bieżącego spodziewane jest dawno oczekiwane ożywienie ruchu budowlanego. Firmy, trudniące się zbytem materiałów budowlanych, więcej aniżeli placówki handlowe innych dziedzin zwać zniewolone są na odpowiednie i ekonomicznie silne źródło dostaw, względnie pokrywania zapotrzebowań a o czem już wcześniej przed rozpoczęciem sezonu pamiętać winny. Firma „Materjał Budowlany” dostarczająca wszelkie materiały budowl., oraz opatent. specjalności — wymienione w ogłoszeniu dzisiejszem — zdolnością konkurenc. opanowała rynek

Wojew. Poznańskiego i Pomorskiego. Dowodem tego otrzymania przez firmę oddziału sprzedaży i to: w Bydgoszczy, przy ul. Florjana 8, w Toruniu, przy ulicy Żeglarskiej 27 oraz w Grudziądzu przy Ogrodowej 23. Sprawność organizacji dostaw oraz dostarczanie towarów wyłącznie najprzedniejszych, przyczynia się, że grono stałych odbiorców omawianej firmy, która zasługuje zresztą na najszerze poparcie wzrasta z każdym rokiem istnienia tej placówki, opartej na zdrowych zasadach kupieckich.

Dobry i tani radjoodbiornik

Wykorzystanie wszystkich dobrodziejstw radjotechniki nie postępuje wprawdzie u nas naprzód w tempie amerykańskiem, na co składa się spłot najróżniejszych czynników, lecz mimo to ostatnie lata wykazują znaczny liczebny wzrost radioamatorów. Powstanie kilku nowych stacji nadawczych w Polsce zapewnia radioamatorowi urozmaicenie programu, co zachęca go do zakupu odpowiedniego aparatu odbiorczego. Przedsiębiorstwo Radjotechniczne Jan Plentok, Poznań-

Lazarz, Odskok 2, dostarcza na dogodnych warunkach doskonały i wypróbowanej jakości aparat własnego systemu 5 lampowy. Super-selektywny odbiór czysty i głośny jest wysoką zaletą aparatu, dzięki czemu spotyka się on z pełnym uznaniem znawców. Wymienione przedsiębiorstwo polecamy usilnie poparcu i zwracamy zarazem uwagę na ogłoszenie, zamieszczone w dzisiejszym numerze.

„R. Met.”

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 130 zł, 1/2 str. 75 zł, 1/3 str. 45 zł, 1/4 str. 25 zł, 1/10 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypij z wyraznych fotografii po 14 groszy za cm². W Gdźdsku obowiązuja powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejszem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.